

An de liende

is een elektrisch Stellingwarfs maondblad
van de stichting Stellingwerfs Eigen (sSe)

Oplaoage: 949 e-adressen
4de jaorgaank, nommer 4
Daotum: 1 april 2009

Redaktie: Frank de Vries
Piet Bult

Aemels: info@stellingwerfs-eigen.nl
Webstee: www.stellingwerfs-eigen.nl
(Hier vien ie ok et archief van An de liende.)

ISSN : 1872-4108
NUR : 525
SSE : 0904

Verantwoordelikhied m.b.t. et copy- en auteursrecht van instuurd wark ligt bi'j de instuurder.
Copy- en auteursrecht van instuurd wark bin en blieven van de oorspronkelijke maeker.
De redaktie/uitgever nemt gien verantwoordelikhied veur inzunnen wark!
Et deursturen van dit blad mag alliend zonder veraanderings.
Kiek op de laeste bladziede veur meer spulriegels.

De inhoud van disse maond:

• Van de redaktie	3
• Agenderen	4
• Eupen huus	5
• It sil heve	6
• Wussen jim dat	7
• Volangteers	8
• Bolding vertelt (15)	9
• Ik geleuf et, ikke niet	10
• Alliendgaonden (5)	11
• Zwaor	12
• Sprokien: Hans en Grietje	13
• Maaltijd van samen	18
• Buisman en Zo	19
• Mobiele telefoon	20
• Veurnemen	21
• Spreuken	22
• Bliede	23
• Kursus Stellingwarfs (6)	24
• Golfkollum (5)	26
• Nedersaksisch waor et kan (3)	27
• Wensdroom	28
• Dialektedag	29
• De vlagge uut	31
• Hokkiesdaenken	33
• Dialectdag	34
• Katte-spionage	35
• Et dadde gebod	36
• Dat wie doe sa	37
• Taeltuun	38
• Dichtwark	39
• Rilke (15): Boeddha	42
• De Stellingwarver Biebel	43
• Stelling van de maond	44

Roem vier jaor nao heur man is op 20 meert

Albertje Bloemhoff

wegraekt

We kondeleren Henk en Sietske
en de aandere famile mit dit grote verlös van heur moeke

Van de redaktie

De laeste tied he'k mit een peer meensken van doen had die tegen me zeden: ie moe'n (jij moet). Now kuj' een protte tegen me zeggen mar ik bin now wel op een leeftied kommen da'k onderdehaand bi'j de lichting heur die him deur soortgenoten niet meer zeggen lat: ie moe'n. Et meerste volk kan een protte - ik durf wel haost te zeggen - een hiele protte van me gedaon kriegen mar zegge gienertied: ie moe'n, tegen mi'j. Dan is et mi'j in ienkeer over. 'k Bin ok niet veur niks een rasechte Stellingwarver die zien vri'jhied hiel hoge zitten het en daor heurt dat "ie moe'n" dan ok mi'j niet bi'j. Dat was rond 1300 al zo en bi'j mi'j zit dat nog de hiel tied in de genen. Poepen en pissen moe'k, en nog een peer van dat soorte zaeken, mar doe me een plezier en zegge gienertied tegen mi'j: ie moe'n...

Ik kreeg de oflopen maond een peer keer de vraoge waaromme a'k niet mit dat onderzuuk deurgong over 'et grote feest'. Now dat za'k je krek zeggen: deur iene die 'k slim hoge achtte wodde zegd: ie moe'n. En aj' tegen mi'j zeggen: ie moe'n, dan hool ik d'r sebiet mit op. Niet in et echt vanzels. Et gadderen van infermaosie gaot gewoon deur en we bin mit een protte omhael al vuuf stappen veerder as wa'k allemaole eerder al zegd en schreven hadde, mar now hool ik me d'r even stille over en komme d'r nao de zoemer nog wel es op weeromme. Want ja, d'r bin now ienkeer van die dingen die kuj' wel es dichterbij huus vienen as dat et op veurhaand liekt.

Mit de Grunniger dippeteerde Hans Gerritsen veurop broest et Stellingwarfs as dialekt van et Nedersaksisch now in ienkeer deur naor Diel III van et Handvest veur minderhiedstaelen. Te minste, zo liekt et. Persoonlik zie ik et trouwens nog niet zomar gebeuren. Et grote verschil tussen Diel II en Diel III is neffens mi'j de vri'jblievendhied onder Diel II die ommezet wodden moet naor een protte hadde eisen en verplichtings onder Diel III. Mar goed, ik bin nog drok an 't studeren op et boek 'Nedersaksisch waar het kan' van de heren Herweijer en Jans. A'k al heur verhaelen even vlogge op een weegschaole legge, dan... nee. Veural Artikel 9 Rechterlijke autoriteiten en Artikel 10 Bestuurlijke autoriteiten en openbare diensten, zullen nog een hiele toer wodden om die d'r deur te slepen.

De oflopen maond was Sietske 25 jaor bi'j de sSr. Et liekt hatstikke mooi mar toch bin 'k niet wies mit zoe'n lange staot van dienst op zoe'n belangriek plak in et kleine wereltien van de Stellingwarver schrieveri'je. Op pepier zal et lichtkaans wel deugen mar in de praktiek warkt et bi'j disse stichting toch krek even aandars as aandars is mien onderviening. Breur en zus Bloemhoff leiden disse klup - waor hiel wat centen van oons mit mekeer in ommegeon - now dan al zoe'n betien meer as vuventwintig jaor. In de Kunst- en Cultuurnota 2006 - 2009 onderkennen de beide Gemienten et geveer al: *"De Stichting Stellingwarver Schrieversronte steunt feitelijk op de inzet van een kleine groep personen. Deze personen vormen met hun kennis en ervaring op het gebied van streektaal het kapitaal van de Stichting Stellingwarver Schrieversronte."*

Now is zoks in een klein gebied as de Stellingwarven wel mit meer instellings et geval, mar ja, hier he'k now ienkeer mit vandoen, en dat zinnigt mi'j mar half.

Agenderen...

The Flying Stars

De cabaretgroep "The Flying Stars " zouden een extra voorstelling van hun Stellingwerfse cabaret verzorgen in "Het Wapen " in Oldeberkoop. Aangezien deze zaal kort geleden is gesloten, is dit **optreden verplaatst** naar het dorpshuis M.F.C. in Nijeholtpade en wel op zaterdag 4 april a.s. Deze avond is voor iedereen toegankelijk. Aanvang 20.00 uur. De entree is €10,00 per persoon.

Kaarten zijn verkrijgbaar bij Wiebe Bruinenberg, Hoofdweg 136, Oldeholtpade.
Tel. 0561 688259.

Donateurs van The Flying Stars die nog geen gebruik van hun donateurskaart hebben gemaakt, kunnen op vertoon van hun kaart, deze alsnog gratis afhalen.

Wiebe Bruinenberg

Op 3 meie, morgens om 10:00 ure is d'r een
Stellingwarver dienst in Else
Veurganger: Jan Koops uut Oosterwoolde

De **Dörpskarke** in vrogger tiden...

In verbaand mit et jubileumjaor Stellingwarf-700 (kiek op: www.stellingwarf700.nl) wodt d'r in saemenwarking mit de "Werkgroep Activiteiten Dorpskerk" en de "Historische Vereniging Oosterwolde" een lezing organiseerd op

zaoterdag 25 april 2009 de middags om 15.00 ure

in de Dörpskarke in Oosterwoolde.
Intree: ommenocht

Dr. Rienk Klooster uut Liwwadden zal een lezing hollen over de geschiedenis van de Dörpskarke in Oosterwoolde. Een protte meensken weren ok bi'j zien lezing in 2004. Op **25 april** zal hij op grond van veerder onderzuuk een verni'jde lezing verzorgen. Netuurlik is de lezing in et Stellingwarfs.

Ok wodt d'r die middag een ni'je TNT-postzegel prissentend mit een ofbeelding van de Dörpskarke. De zegel (per vel van tiene) zal die middag te koop wezen tegen de frankeerweerde van € 4,40 et vel.

An wie de eerste zegel anbeuden wodt en wat de veerdere invulling van de middag wezen zal, dat is nog een verrassing die op 25 april wel dudelik wodt.

Jan Koops

Eupen huus op 16 mei van Woudstra-Auto

Sund 1995 bestaot et bedrief Woudstra-Auto.
Et bedrief het him vanof de start bezighullen met de in- en verkope van
bedriefswaegens.

Sund meie 2004 biwwe verhuusd naor de
Heufdstraote West 85 in Noordwoolde
(veurhenne de Peugeotdealer, garage Van der Weide)

We hebben now de beschikking over kwalitatief hoogwaardige apperetuur en
kun de meeste autoripperaoesies uitvoeren.

Ok is alle keuringsapperetuur veur APK-keurings veurhanen.

Personenauto's van Europese marken wodden deur oons leverd
waoronder Peugeot, VW, Ford en Opel.

Ok verkopen wij bruukte bestelbussies, zoas
Ford Transit, Mercedes-Benz Vito en Sprinter, Volkswaegen Transporter TD en TDI
en Fiat Ducato.

Bestelauto's en personenauto's tot 5.000 euro hewwe regelmaotig op veurraad.
Zuken jow een bepaolde auto, neem dan vri'jblievend kontakt mit oons op.

Jow vienen oons krek buten et Zuud-Friese Noordwoolde, in et greensgebied tussen
Friesland, Drenthe en Overijssel.

Kiek ok op www.woudstra-auto.nl veur terieven en aanbiedings.

Woudstra-Auto, tillefoon: 0561 – 43 11 15

Verleidelik waeter...

Deuteronomium 11:11 Maar het land aan de overkant [het beloofde land] is een land
met bergen en dalen, dat zijn dorst lest met het water uit de hemel.

Et is hiel verleidelik om zoe'n tekst te vertaelen as: Mar et laand an de ginne kaante [
et beloofde laand] is een laand mit bargaen en daelen, dat zien dust lest mit regenwaeter.

Et is nog mar de vraoge as dat zo kan, veural dat laeste, waeter uut de hemel, is dat
etzelde as regenwaeter? Vandaag-de-dag is zoks zo klaor as een klontien, zoj'
zeggen, want we zeggen ommes zovaeke: et waeter vaalt weer mit bakken uut de
hemel, as 't regent. Mar vaeks gaot et in zoe'n geval om een briedere betekenis, niet
alliend om et natte waeter (dus regenwaeter) mar om 'alle goeds van boven'. Et waeter
uut de hemel is dan ok een metafoor die vule meer inhooft as alliend waeter, en
daaoromme lao'we dat mar liever zo staon 'waeter uut de hemel' in plak van et
verleidelike 'regenwaeter'.

Musical Elfstedetocht: It sil heve...

As rasechte Stellingwarver woon ik toch al weer een hiel schoft in Skarsterlân, in et prachtige dörp (Vlecke) de Jouwer. Ik speul sund een half jaor bi'j et opera- en operettekoor 'Les Rigolaux', omreden ik ok tot iene van die goeie zingers van Friesland heur. Dit koor bestaot now 10 jaor.

Omreden de Elfstedetocht 100 jaor bestaot, hewwe bedocht om een musical op te voeren in et kader van de 'tocht der tochten': It sil heve! Schriever, regisseur en dirigent is Martina Hilarides uut Giethoorn. We hebben de try-out in Sint Niek had en de premiére in Sneek. We beleven hier zovule wille an da'k et graeg even in iene van jim rebrieken onder de andacht brengen wil. Ik zol graeg wat reklame maeken willen veur disse musical.

In et stok gao'we mit een bus deur de perveensie en doen alle 11 steden an. In iedere stad belen wi'j de historie uut van bi'jglieks de belegering deur de Spanjaarden in de kleinste stad van Fryslân Sleat (Sloten), en zo zuwwe alle steden langes gaon mit zang- en akteermementen. We zingen veur et vaderlaand weg lieties as: Simmermoarn en It Heitelân en doen een tal rollegies as postbode en kruusbroeder.

Om de meesken d'r opmarkzem op te maeken dat d'r hier en daor nog wel een plakken vri'j is zo'k graeg de volgende daotums in de agende van 'An de liende' zien willen.

Op 28 meert biwwe now dus krek in Bolsward west mar de volgende daotums bin:

25 april in de Mallemok te Sloten

-- zoemerstop en dan op

29 september in Trebol te Harlingen

6 november in Dok 18 te Dokkum

21 november in de Klameare te Workum

4 december in de Harmonie te Liwwadden

Et begint iedere aovend om 20:00 ure.

Veur meer infermaosie: www.it-sil-heve.nl

Jan Peereboom

Wussen jim dat...

- Berkoop al feestvield het doe dit echte Stellingwarfse dörp 800 jaor beston. Vuuftig jaor naotied weer feest: 850 jaor bestaon. En now het iene uutvunnen dat de Bisschop van Utrecht 700 jaor leden ruzie maekt het mit de Stellingwarvers, en daaromme moet d'r now feestvield wodden omreden de Stellingwarven 700 jaor bestaon zollen. Geft ok niks, awwe mar feest hebben.
- Obama op bezuuk gaot bi'j de Fraansen, Duutsers en Engelsen. Hi'j hadde ok wel even bi'j Balkenende daele gaon kund. Zal laeter wel es kommen, as et onderzuuk van de misselikmaekende oorlog in Irak klaor is.
- Meensken die pat nog diel hebben an de oorzaeke van de ekenomische krisis, toch mitbetaelen moeten an de oplossing hiervan.
- Et edelmetaal goold, uutaendelik uut et heelal ofkomstig is. Et is kommen deur hevige explosies hierboven in de oertied. Et regende doe dan ok wel es goold. De gewone man is staorigan wel es weer an zoe'n bujgien toe omreden de grote gri'jers, ondaanks waarschouwings nog de hieltied et geld in eigen buse stikken.
- Wolter Bossien now mient dat de baanken te groot wodden binnen. Zol Baank Bercoop daor ok last van krieges?
- Dat d'r argens een dominee doodscheuten is op de preekstoel. Waor gaot et mit disse wereld henne?
- De Tibetanen en heur oolde kultuur mit de Dalai Lama nog an et roer, now toch bi'j slot van zaeke wel es onder die rere Chinezen weg willen. Ze zochten ok al steun in Nederland om heur geliek te krieges. De Friezen en de Stellingwarvers kunnen haost ok wel es weer an de belle trekken gaon.
- Jow tegenwoordig nargens meer veilig binnen. Een grote gek in Duutslaand jaegde zestien meensken om de klinke mit een geweer van zien heit die dat schietiezer niet goed opburgen hadde.
- Et tv-pergramme Zembla de misstanen goed in beeld brengt. Zorginstelling Philadelphia was lessendaegs an de beurt. De direkteur - mijnheer Frits Brink - het Philadelphia mooi naor de Filistijnen hulpen. Hi'j gaf een protte ommedaenken an et beleggen in o.e. een oold kesteel. De pesjenten bin now de dupe. Eelco Brinkman (mit zien vremde ogen) dee ok weer een duit in et zakkien. Hi'j het 28 bi'jbaenen waarvan pattie hiele zwaore , o.e. et kemmissariaot bi'j Philadelphia.
- Et eins hoog tied is om zokke misstanen an te pakken. En zokke meensken niet meer heur gang gaon te laoten om uutkerings los te koppelen van lonen en heurzelf et meerste toe te eigenen.

Henk de Vries

Bûtenlânske studinten thús yn Fryslân troch Europeesk projekt

Bûtenlânske studinten yn Fryslân krije in jonge Fries as begelieder. Dat is alteast it doel fan de Europeeske Uny. Dy stipet it projekt VoLANGteers, dat jonge Fryske frijwilligers keppelet oan in bûtenlânske studint om dy mei de talen en kultueren fan Fryslân yn 'e kunde te bringen. It projekt wurdt útfierd troch de Afûk yn Ljouwert.

Projektmeiwurker Henk Wolf seit: "Der studearje in pear hûndert bûtenlânske jongelju yn Fryslân. Dy prate as se hjir komme soms gjin wurd Nederlânsk en fan Frysk ha de measten sels noch noait heard. Freegje sokken ek net wat fierljeppen is of keatsen. Of wat Friezen ite of hoe't in Fryske húskeamer derút sjocht. Bûtenlânske studinten kleie der faak oer dat se amper kontakt ha mei it 'echte libben' yn Fryslân. En Fryske jongelju ha gauris in soad belangstelling foar oare kultueren, of se wolle har frjemde talen oefenje. Wat is dan natuerliker as dy twa groepen byinoar te bringen?"

De Afûk stipet de Fryske frijwilligers mei in koarte trening en troch harren kulturele tips oan 'e hân te dwaan. Fierders biedt de Afûk op it ynternet yn ferskillende talen fergees in miny-kursus Frysk oan.

It projekt VoLANGteers rint yn de Noard-Spaanske regio Galisië al in pear jier en is dêr in grut sukses. It hat derfoar soarge dat jongelju út oare lannen har folle mear thús fiele en mear akseptearre wurde troch de pleatslike befolking, al wie it allinnich mar trochdat se in pear sintsjes yn de lokale taal meiprate kinne. Henk Wolf: "En it jout sa'n wille! Dat wolle wy ek. Wy sille Europa ris sjen litte hoe'n geweldige jonge minsken oft der yn Fryslân wenje!"

Mear ynformaasje: <http://www.volangteers.nl>

1 - 1

Doe de manluden bi'j Lot kwammen en mit de twie engels donderjaegen wollen begrepen wi'j vot-en-daolik niet wat daor now krek bedoeld wodde mit: wij willen ze wel kennen. Wijlen Willem Nauta wees oons daor doe op.

Now hewwe de zaeke dan mar es ommedri'jd. Hij [Echlon] heeft zich zeker weer afgezonderd om zijn behoefte te doen. En daor zeggen wi'j dan: Hi'j het him grif weer ofzonderd want hi'j hadde verlet.

Stao'we now weer 1 tegen 1.

Bolding vertelt (15)...

Go'j allemoale,

Um mar mitiene mit de deure in huus te vallen: ik heb disse moand gien stukkien oaver mien evarings in de oorlogstied. Spiet mi'j wel, mar et is niet aans.

Ik mutte zeggen da'k bliede binne um oe dat te vertellen. Een weke geleden hebt ze mi'j mit de ziekenauto noar et ziekenhuus e'reden. Doar bin'k dan een dag of zesse e west en now giet et weer de goeie kaante op. Mar ik heb hum wel eem e 'knepen heur en Geertien hef ook een minne tied had.

Ai'j nog een vrouwe of mannegien hebt, drukt die nog mar ies goed tegen oe an, ie weten mar nooit, wanneer et de leste keer is... en dat mut ie ook doen mit kiender en kleinkiender.

Now, tot heurens dan mar, en allemoale goedgoan.

Geertien en Henke

-.-.-

Beste Henke (en Geertien),

Man, man wat laoj' oons now toch schrikken...

We weren al een hiel klein betien bange, mar ja, d'r kan vanzels vanalles tussenkommen en we hoeven now ok drekt weer niet an 't slimste te daenken.

Mar willekeurig speult je dat dan toch even deur de kop...

Mooi (ok veur Geertien) daj' et toch weer opredde hebben..!

Ontvang alvast de beste weensken veur een spoedig en algeheel herstel want ja, we kun je stokkies nog lang niet missen!

Doe mar kalman en graeg tot de volgende keer.

Redaktie (en lezers)

Wiskunde in de Biebel...

In 1 Keunings 7 leut keuning Salomo een peleis veur himzels bouwen. Awwé vas 23 al te letterlijk nemen dan zie'we dat et peleis niet overal lieke recht en slicht wodden is.

1 Koningen 7:23 Verder maakte Chiram de Zee, een bekken van gegoten brons van vijf el hoog, met een middellijn van tien el en een omtrek van dertig el.

Vandaege-de-dag bruken we de formule $\text{omtrek} = \pi \cdot d$.

De middellijn van 10 el $\times 3,14 = 31,4$ el in plak van dattig el.

Lao'we zo now en dan es een stokkien uut de vertaelde biebelteksten deur et brillegien van een leek bekieken; hoe zuwwe trouwens ok aandars. De glaezen in dat brillegien bin seins helder, ok wel es wat smerig en ok wel es dikke besleugen, haost tot matglas wodden...

-.-.-.-

Vrouwluden wo'n geregeld koenen nuumd...

De naeme Lea (dochter van Laban) schient in et Hebreeuws ok 'koe' te beteken. De naeme van heur zuster Rachel wodt ok bruukt veur 'schaop'. Iene van de vrouwluden van David hiette Egla dat ok 'kalf' betekent.

Is et hier bi'j oons vandaage-de-dag vaeks nog niet krek zo of is et krek andersomme? Een protte koenen hebben vrouwludenaemen of hebben een protte vrouwluden koenaemen..? Aukje-31, Grietje-7, Femmie-231, en gao zo mar deur.

Hosea 10:11 Efraïm was een ofrichte veerze, die gewillig döskte.

Hosea 4:16 Israëel verzet him as een stiemse koe.

Amos 4:1 Vrouwluden, luuster naor disse woorden! Jim bin as vette koenen die de barg van Samaria kael vreten...

Rechters 14:18 ... "Ja, ja," zee Simson. "Jim hebben mit mien veerze ploegd, anders weren jim d'r gienertied achter kommen."

Bi'j die laeste: Iene (of meer?) van de manluden die et raodsel oplost hadden, op de vraoge waaromme Simson zo alderofgrieslikste stark was, zol mit die zien veerze ploegd hebben. Vremd, fremd, fremdgaon...

Mar wat betekent now zoks as: ie hebben mit mien veerze ploegd?

Wi'j mossen d'r zels ok even omme zuken mar vunnen disse verklaoring (et gaot nog de hieltied over et geheim van de grote kracht van Simson in zien lange haor):

"... mijn kalf niet hadt geploegd..." wil zeggen: Hadt gij niet door mijn vrouw van mijzelfen de verklaring getrokken. Het is een verbloemde manier van spreken, genomen van het ploegen der landlieden, die door den dienst der beesten de aarde als opgraven en opwerpen, opdat ontdekt worde wat verborgen was. Alzo heeft hun Simson tegelijk de ontrouw zijner vrouw en hunlieder bedrog aardiglijk verweten."

Aj' zoks poëtisch bruken willen dan kuj' bi'jglieks ok zeggen: ik hebbe heur tunegien besproeid...

Ie hebben mit mien veerze ploegd, wil dan in et Stellingwarfs eins niks anders zeggen as: ie bin (mit mien vrouw) fremdgaon..!

Ik geleuf et, ikke niet

Alliendgaonden (5)...

Alliendgaonde weesjongen Puie

Ik bin alliend. Et begin van mien leven is een anierschaekeling van aekelike zaeken. Mien moeke was lichaomelik en geestelik zwaor ziek. Toch is zij zwaorboeks van mi'j raekt. Wat man dit daon het is niet bekend. Doe zij nog leefde is ze deur een protte manluden bezocht. Mien familie verdiende d'r zo een peer centen bi'j. Doe ik kwam, wol ze niks van mi'j weten. Ze kon et niet begriepen en ze kon niet veur mi'j zorgen.

Hier in Brazilië bi'j' dan een 'verworpene' en je familie wil je niet in de familiekring en in de ofstamming hebben. Je moeke hadde ommes kwaode geesten in heur en je vader was onbekend. Ik bin vunnen deur een verpleegster. Zij was op een begraffenis en heurde mi'j argens goelen onder een boomstruke, doe 'k te vondeling legd was. In et ziekenhuus wodde ik staorigan beter. Ik komme terechte in een kienderdörp. Hier he'k een moeke en wel acht breurties en zussies. Ik leer buten en binnen mit te warken. Gelokkig hewwe een tillevisie kregen van een spoonser.

Ik hebbe gelok had en bin in leven bleven. Een protte aanderen kun mi'j dit niet naozeggen. In dit kienderdörp bin ik mit een protte andere maegies en jonges slim gelokkig. Allemaole biwwer verlaoten kiender en dan ok letterlik alliendgaonden. Toch zeg ik pattietoeren tegen mezels: 'Lucky Boy'.

anne bult

Meugelijkheden zat...

Et gaot hier over iene van de twaelf kroemhaansels (die van Aäron) die op een naacht zomar in blui komt te staon (Numeri 17:25). Mar wat is now de volgodder in de zin in zo geef meugelik Stellingwarfs? Hoe, wat, wie en waaromme moet die staf now beweerd wodden..?

- 1.: Die moet beweerd wodden as waarschouwing veur dat opsternaote volk.
- 2.: Die moet beweerd wodden veur dat opsternaote volk as waarschouwing.
- 3.: Die moet as waarschouwing beweerd wodden veur dat opsternaote volk.
- 4.: Die moet as waarschouwing veur dat opsternaote volk beweerd wodden.
- 5.: Die moet veur dat opsternaote volk beweerd wodden as waarschouwing.
- 6.: Die moet veur dat opsternaote volk as waarschouwing beweerd wodden.

Nl: Die moet worden bewaard als waarschuwing voor dat opstandige volk.

Zwaor...

Zwaor...

Ze kwaam vaeke praoten, soms uren laank, maor 'eur weemoodige, droovige oôgn vol van verdreet vertelden meer dan de woorden dee ze sprak.

Een maegd van midden dartig, getrouwd mit een 'aardwaarkende vent en mooder van een jongien en een maegien en dan zó zwaormoodig. Ze kon 't zelf neet uutlêng en ik vreug 'eur dan welies, "Maegd, wat is de reden, ie bin toch zo dankbaor veur alles wat aj 'em?", maor ze wus 't neet.

't Zat van binn'n en ze was neet bi'j machte omme d'r wat an te doon, nachtenlaank schreide ze in alle 'eenzaam'eid en 'oe ze d'r ook teûng vöcht, ze zag gien mögelyk'eid omme lichtpunties te zien...Ze zag 't leêm neet zitten.

En dan keek ik in dee verdreetige brune 'oogies en dan stakte mi'j 'd aodem in de keel., want ik kon d'r niks an doon.

Een paer maonden laeter kwaam 't bericht, ze 'adde d'r een ende an 'emeuken. Ze 'ad'n 'eur 'evunn'n mit deurgesneden polsen en 't dorp gonsde van de geruchten, iederene wus plotseling precies van 'oe en wat....

Maor 'd echte reden 'ek neet 'e'eurd, want de echte reden dee wus ze zelf neet eens. Maor miskien ook wel, wie zal 't zeng. Maor ik 'ope, dat 'eur reize neet veur niks 'ewest is.

En dat wi'j mins'n neet zo gauw ons oordeel klaor moên 'em.

Want soms is een beetien begrip veur oôgnskienlijk onbegriepelijke daoden wel op zien plekke.

Kniggien

duren of anholen...

Hoelange het et duurd? Hoelange het et anholen?

Een dikke bujje kan wel drie uren anholen.

Et duurt ongeveer twee uren eer de varve druge is.

Wanneer is de varve druge?

Now, dat kan nog wel even anholen.

Et duurt een hiel schoft of et hoolt een hiel schoft an.

In et Stellingwarfs kuj' dat 'duren' vaeks et beste bruken as d'r over de tied (nog) niks te zeggen vaalt, bi'jgliks in: Bi'j de zoemer wil et wel es regenen mar dat duurt vaeks niet zo lange. As et dan ienkeer regent dan bruken liever 'anholen': de regen hoolt een hiel schoft an.

Luuster kiender, luuster...

Hans en Grietje

An de raand van een groot bos woonde es een aarme hoolthakker mit zien vrouw en twie kiender. Et joongien hiette Hans en et maegien Grietje. Ze hadden mar hiel weinig te eten, en op een keer, doe alles gloepend duur wodde in et laand, konnen ze ok niet meer an brood kommen. Doe de aarme hoolthakker daor aovens op bedde over nao lag te daenken en vol zorgen lag te riegerollen, zee hi'j tegen zien vrouw:

"Wat moet d'r van oons wodden? Hoe kuwwe oonze kiender te eten geven, wi'j die veur oons zels niks meer hebben?"

"Weej' wat, man," zee de vrouw doe, "we zullen bi'j et eerste morgenlocht de kiender votbrengen, hiel diepe in de bos, dan maeken we daor een flink vuur en we geven heur ieder nog een hiempien brood, dan gao'we an et wark en laoten heur alliend. Zi'j vienen et pad naor huus niet meer weeromme en biwwe ze kwiet."

"Nee vrouw," zee de man, "dat doe 'k niet, hoe zol ik et over mien hatte kriegen, mien kiender alliend te laoten in de bos; dan zollen ommes wilde dieren kommen en heur verscheuren."

"Dwaeze man," zee ze, "moe'we dan alle viere van honger ommekommen, gao dan mar vast de plaanken veur de kisten schaeven," mar ze leut him niet mit rust, tot hi'j toegaf.

"Mar et spiet mi'j toch zo van die aarme kiender," zee de man.

De beide kiender hadden zoe'n honger dat ze d'r niet van slaopen konnen en daordeur hadden ze alles heurd wat de stiefmoeder tegen de vader zegd hadde. Grietje goelde hiel slim en zee tegen Hans: "Now is et mit oons daon."

"Stille mar Grietje," zee Hans, "wees mar niet bange, we zullen d'r wel wat op vienen." En doe de oolden in slaop valen weren, kwam hi'j in de bienen, dee zien jassien an, dee de onderdeure van et slot en sleup naor buten. De maone scheen helder en de witte grindstienties veur et huus lachten him toe. Hans gong op 'e kni'jen en steuk d'r zovule in zien broeksbusen, as d'r mar in konnen. Doe gong hi'j et huus weer in, zee tegen Grietje:

"Wees mar stille, lief zussien, slaop mar rustig, oonze lieve Heer zal oons niet verlaoten," en hij' gong ok weer op bedde.

Bi'j et eerste morgenlocht, nog veur de zonne opkommen was, kwam de vrouw de beide kiender roepen.

"Kom in de bienen, luilakken, we moe'n de bos in om hoolt te haelen." Dan gaf ze an ieder een hiempien bolle en zee:

"Daor hej' wat veur de middag; mar niet eerder opeten, want dit is alles waj' kriegen." Grietje stopte et stokkien bolle onder heur schölkien, omreden Hans zien busen al vol stienen hadde. Doe gongen ze alle viere naor de bos. Doe ze een aende op pad weren, ston Hansje stille en keek omme naor et huus, en dee dat even laeter nog es en doe nog es.

De vader zee:

"Hans, wat kiek ie toch iederkeer omme en ie blieden de hieltied achter; opletten en vergeet je bienen niet."

"Och vader," zee Hans, "ik kieke omme naor et witte poesien, et zit boven op et dak en wil me dagzeggen." De moeke zee:

"Dwaes, dat is je katten niet, dat is de morgenzonne op de schostien." Mar Hans hadde hielemaole niet naor een katten keken, mar hadde de hieltied kleine grindstienties uut zien buse op et pad valen laoten.

Ze kwammen now midden in de bos en de vader zee:

"Now moej'm hooft sprokkelen, kiender, ik wil een vuur maeken, zodat jim et niet koold hebben." Hans en Grietje zochten rishooft bi'jenneer, een hiele protte. Et rishooft wodde ansteuken, en doe de vlamme goed hoge braande, zee de vrouw:

"Gaon jim now bi'j et vuur liggen, kiender, en rust lekker uut, wi'j gaon de bos in om hooft te kappen. Awwie klaor binnen, kommen we weeromme en haelen jim of."

Hans en Grietje zatten bi'j et vuur, en doe et middag wodden was, atten ze allebeide een stokken van heur brood op. En omreden ze bieleslaegen heurden, geleufden ze dat heur vader in de buurt was. Mar et was de biele niet, et was een takke die hi'j an een druge boom bennen hadde en die in de wiend alsmar klepperde. Doe ze een hiele poos zaten hadden, vullen heur ogen dichte, en ze vullen vaaste in slaop. Aendelik wodden ze weer wakker, mar doe was et stikgedonker. Grietje begon te goelen en zee: "Hoe kowwe now uut de bos?" Mar Hans troostte heur:

"Waacht nog mar even, dan komt de maone op, en dan zuwwe et pad wel vienen." En doe de volle maone kwam, nam Hans zien zussien bi'j de haand, en gong de grindstienties langes, die schitterden as ni'je munten en him et pad wezen. Ze leupen de hiele nacht, en kwammen bi'j et eerste morgenlochten weer bi'j heur huus. Ze klopten an, de vrouw dee eupen en doe ze zag dat et Hans en Grietje weren, zee ze: "Stoute kiender! wat hebben jim lange in de bos liggen te slaopen; we dochten daj'm niet weerommekwammen." Mar de vader was bliede, want et hadde him een protte verdriet daon, dat hi'j heur achterlaoten hadde.

Al kot daornao was de nood weer hoge, en de kiender heurden hoe de moeke naachs, op bedde, tegen heur vader zee:

"Alles is weer op, we hebben nog een half brood, en dan is et vassien weer uut." De kiender moe'n vot, we zullen ze nog dieper de bos in brengen, zodat ze et pad niet weer weerommeviene, anders is d'r veur oons gien redding meer." Et vul de man weer zwaor, en hi'j docht:

"Et zol beter wezen, de laeste happen brood mit de kiender te patten." Mar de vrouw luusterde niet naor wat hi'j zee, ze wodde leik en maekte him verwieten. Wie A zegt moet ok B zeggen, en omreden hi'j de eerste maal toegeven hadde, mos hi'j et de tweede keer ok doen.

De kiender weren liekewel wakker west en hadden alles heurd. Wiels de oolden sleupen, kwam Hans weer in de bienen, wol naor buten om stienties te zuken, krek as de veurige keer, mar de vrouw hadde de deure ofsleuten en Hans kon d'r niet uut. Mar weer troostte hi'j zien zussien:

"Goel mar niet Grietje en slaop mar lekker, oonze lieve Heer zal oons wel helpen."

Vroeg in de morgen kwam de vrouw de kiender van bedde haelen. Ze kregen weer een hiempien brood, nog kleinder as de veurige keer. Onderwegens naor de bos verbrokkelde Hans et oolde brood in zien buse; pattietoeren ston hi'j even stille en gooide dan een krummeltien op de grond.

"Hansje, wat kiek ie toch de hieltied omme?" zee de vader, "ie moe'n deurlopen."

"Ik kieke naor mien doeve, hi'j zit op et dak en wil mi'j dagzeggen," zee Hans.

"Dwaeze," zee de vrouw, "dat is de doeve niet, dat is de morgenzunne die op de schostien schient." Mar gaondeweg gooide Hans alle krummelties op et pad.

De vrouw brocht de kiender nog veerder et bos in, waar ze nog gienertied west weren. Doe wodde d'r weer een lekker vuur anmaekt, en de moeke zee:

"Blief daor now zitten, kiender, en as jim mu binnen, dan gaoj'm mar een betien slaopen; awwe t'aovend klaor binnen, haelen we jim an." Doe et middag wodden was, patte Grietje heur brood mit Hans, die et jommes onderwegens verstri'jd hadde. Daornao vullen ze in slaop, de aovend verleup mar gieniene kwam de kiender ophaelen. Ze wodden weer wakker midden de naacht, mar Hans troostte Grietje en zee:

"Waacht mar, Grietje, tot de maone opgaot, dan kuwwe de kroemels zien, die ik stri'jd hebbe en die wiezen oons et pad naor huus." Doe de maone scheen, kwammen ze overaende, mar ze vunnen gien kroemels meer, want de duzenden voegels die in de bos en op et veld ommevliegen, hadden alles oppikt. Hans zee tegen Grietje:

"We zullen et pad wel vienen," mar ze vunnen et niet, ze leupen de hiele naacht en de dag daornao van de morgen tot an de aovend, mar ze kwammen de bos niet uut en wodden zo roppig, want ze kregen niks as alliend wat bosbessen. En omreden ze mu wodden, dat heur bienen heur niet meer dregen konnten, gongen ze onder een boom liggen te slaopen. Now was et al de dadde morgen sund ze heur huus verlaoten hadden. Ze begonnen weer te lopen, mar ze raekten de hieltied dieper et bos in, en as d'r niet vlogge hulpe kwam, zollen ze van dust ommekommen.

Et wodde middag en opiens zaggen ze een mooi, sneewit voegeltien op een takke zitten, dat zong zo mooi, dat ze bleven staon om d'r naor te luusteren. Doe et lietien uut was, klapte et mit zien vleugels en vleug veur heur uut, en ze leupen aachter et besien an, tot ze bi'j een klein husien kwammen! Hi'j gong daor op et dak zitten en doe ze hiel kotbi'j kommen weren, zaggen ze dat et husien van brood bouwd was en mit pannekoeken bedekt en de veensters weren van heldere kandisuker.

"Daor zuwwe an beginnen," zee Hans, "en een kostelik maol hebben. Ik wil wat van et dak hebben, Grietje, eet ie van et veenster, dat is lekker zute." Hans riekte omhogens en breuk wat van et dak of om te pruvén, hoe dat smaekte, en Grietje gong naor de ruties en knabbelde daor an. Opiens reup een fien stemmegien uut de kaemer:

"Knibbel knabbel knusien, wie knabbelt d'r an mien husien?" De kiender reupen:

"De wiend, de wiend, dat hemelse kiend!" En ze attén veerder zonder heur uut et veld slaon te laoten. Hans, die et dak hiel goed smaekte, trok d'r een groot stok of, en Grietje stootte een hiele ronde rute uut et kezien en gong d'r mit zitten en dee heur tegoed. Mar opiens gong de deure eupen, en een stokoolde vrouw die op een krokke leunde, kwam et huus uutlopen. Hans en Grietje schrokken zo slim, dat ze valen leuten wat ze in de haand hadden. Et oolde vrouwgien schuddede wat mit heur heufd en zee:

"Zo lieve kienderties, en wie het jim hier brocht? Kom mar mit naor binnen, en blief mar bi'j mi'j, d'r zal niks kwaods gebeuren." Ze nam ieder van heur bi'j de haand en brocht heur in et husien. Doe wodde d'r lekker eten op taofel zet, melk en pannekoeken mit suker, en appels en neuten toe. Daornao wodden twie mooie beddegies mit wit beddegoed opmaekt, en Hans en Grietje gongen d'r in liggen en dochten dat ze in de hemel weren. De oolde vrouw hadde mar krek daon as ze zo lief was; mar ze was een lelke hekse, die loerde op de kiender, en ze hadde dat broodhusien alliend mar bouwd om de kiender te lokken. As ze een kiend in heur macht hadde, maekte ze et dood, braodde et en at et op en dat was dan een feestdag veur heur. Heksen hebben rooie ogen en kun niet veer kieken, mar ze hebben een fiene neuze, krek as dieren en ze roeken et, as d'r meensken in de buurt binnen.

Doe Hans en Grietje in heur buurt kommen weren, hadde zi'j lilik lacht en spottendewieze zegd:

"Die he'k, die ontvalen me niet meer." Morgensvroeg, veur de kiender wakker weren, ston kwam ze al in de bienen, en doe ze heur beiden zo rustig liggen zag te slaopen mit ronde van die rooie waangies, mompelde ze veur heur henne:

"Dat zal een lekker happien wodden." Doe pakte ze Hans op mit heur bonkige haand en dreug him naor een klein stallegien en sleut him op achter een hekkien; hi'j moch raozen zo hadde hi'j wol, dat gaf toch niks. Daorum gong ze naor Grietje, schuddede heur wakker en reup:

"Wakker wodden, luiwammes, waeter haelen. Kook wat lekkers veur je breur, die zit buten in een stallegien en moet dikke en vet wodden. As hi'j goed dikke is, eet ik him op." Grietje begon hiel slim te goelen, mar dat hulp niks, ze mos doen wat de lelke hekse wol. Now wodde veur de aarme Hans et lekkerste eten kookt, mar Grietje kreeg inkeld de botties en de schellen. Iedere morgen sloepte de oolde hekse naor et stallegien en reup:

"Hans, stikke je vinger es uut, zodat ik vulen kan aj' al dikke wodden!" Mar Hans steuk alliend een fieksel hooit naor buten, en de oolde hekse die niet goed zien kon, docht dat et zien vinger was en ze ston versteld dat hi'j nog niet dikker wodde.

Doe d'r een week of viere veurbi'j weren en Hans nog altied zo maeger bleef, begon ze ongeduldig te wodden en wol niet langer waachten.

"Hé! Grietje," reup ze et maegien toe: "Wees es flink en hael waeter veur me. Hans mag dan dikke of dunne wezen, morgen slaacht ik him en kook ik him." Och, wat jammerde et aarme zussien bi'j et waeterdregen, en wat stroomden d'r een protte traonen langs heur wangen!

"Oonze lieve Heer, help oons toch," reup ze uut, "hadden de wilde beesten oons in de bos mar opeten, dan weren we toch saemen wegraekt."

"Speer je traonen mar," zee de oolde hekse, "et geeft je toch niks."

Morgens mos Grietje vroeg op, vuur maeken en de ketel mit waeter d'r boven hangen.

"Eerst zuwwe bakken," zee de oolde vrouw. "Ik hebbe de bakoven al opstookt en et deeg kneded!" Ze drokte aarme Grietje naor buten naor et bakhuus waor de vlammen al tot de ovend uutsleugen.

"Kroepe d'r in," zee de hekse, "en kiek as et goed hiete is, awwie et brood d'r al in schoeven kunnen." En doe Grietje d'r in mos, wol ze de ovend dichtdoen en Grietje d'r in braoden, want ze wol heur ok opeten. Mar Grietje begreep wat ze van doel was en zee:

"Ik weet niet hoe ik dat doen moet, hoe kom ik daar in?" "Domme gaanze," zee de hekse, "de eupening is groot genoeg, ziej' wel? Ik zol d'r zels wel in kunnen," ze krabbelde wat en steuk heur heufd in de bakovend. Doe gaf Grietje heur een keite stoot zodat ze d'r zels in vul, gooide de iezeren deure dichte en scheuf de grundel d'r veur. Hu! daar zette ze een keel op, et was gruwelik; mar Grietje leup hadde vot, en de goddeloze hekse mos ellendig versmoren. Mar Grietje leup rechtoe rechtan naor Hans, maekte et stallegien los en reup: "Hans we bin verlost, de oolde hekse is dood!" Doe sprong Hans d'r uut as een voegel uut de kooi, zo gauw ze veur him de deure eupendaon hadde. Wat weren ze bliede, wat bin ze mekeer om de hals valen, wat bin ze mit mekeer rondsprongen en tuten mekeer! En now ze nargens meer bange veur hoefden te wezen, gongen ze et huus van de hekse binnen, daar stonnen in alle hoeken kaasten vol parels en edelstiender. "Dat is nog beter as grindstienties," zee Hans, en propte zien busen vol, en Grietje zee: "Ik wil ok wat mitnemen naor huus!" en stopte heur schölkien vol. "Mar now gao'we vot," zee Hans, "want ik wil uut dit heksebos weg."

Doe ze een peer ure lopen hadden, kwammen ze bi'j een groot meer. "Daor kuwwe niet over," zee Hans, "ik zie gien pad en gien brogge." "D'r is ok gien botien," zee Grietje, "mar daor zwemt wel een witte ente, as ik et die vraog, brengt hi'j oons wel naor de ginne kaante." En ze reup: Entien, entien, hier bin Hans en Grietje, d'r is gien pad en ok gien broggien, neem oons op je witte rogge! Et entien kwam vot-en-daolik anzwommen, en Hans gong op him zitten en vreug zien zussien om d'r bi'j te gaon zitten. "Nee," zee Grietje, "dat is te zwaor veur him, hi'j moet oons mar nao mekeer overbrengen." Dat dee et goeie dier, en doe ze gelokkig over weren en een posien veerder leupen, kwam heur et bos de hieltied bekender veur, en bi'j slot van zaeke zaggen ze in de veerte heur huus staon.

Doe zetten ze et op een lopen, vleugen de kaemer binnen en vullen heur vader om de hals. De man hadde gien gelokkig mement meer had, sund hi'j de kiender in de bos achterlaoten hadde, mar de vrouw was wegraekt. Grietje schuddede heur schölkien uut, zodat de parels en edelstiender in de kaemer ruulden, en Hans gooide de iene nao de aandere haandvol d'r bi'j. Doe was d'r een aende an alle zorgen kommen en ze leefden nog lange en gelokkig.

Vertaeld deur: Vertaelmesienegien

De rustende koe...

Deuteronomium 5:14 mar de zeuvende dag is een rustdag, die an de Heer, jim God wijded is; dan maj'm niet warken. Dat gelt veur jim, veur jim zeunen en dochters, veur jim knechten en meiden, veur jim koenen, jim ezels en al jim aandere dieren, en ok veur vremden die bi'j jim in de stad wonen; want jim knecht en meid moe'n liekegoed rusten as jim.

Dat is toch mal zeggen: jim koenen, jim ezels en al jim aandere dieren moe'n op de zeuvende dag rusten!

Maaltijd van samen...

Maaltijd van samen

Het is kort na de Reformatie als in de 16e eeuw een groep Nederlandse vluchtelingen uit Londen terugkeert naar Nederland. In Londen hebben ze als vluchtelingengemeente gezocht naar een nieuwe manier van Avondmaal vieren. In de Roomse moederkerk wordt het heilig sacrament plechtig bediend door een priester. Voorwaarde om het sacrament te mogen bedienen is een celibatair leven. Vanachter het altaar geeft hij de gelovige een in wijn gedrenkte hostie. Uit eerbied drinkt de priester dagelijks de restjes.

De protestanten in Londen experimenteren met een nieuwe vorm van Avondmaal, die elke afstand tussen geestelijke en leek overbrugt. In een soort rollenspel spelen ze met elkaar het laatste paasmaal van Jezus en zijn leerlingen na. De kerk wordt omgebouwd tot een huiskamer. In het midden staat een sober gedekte tafel. Op een bord ligt grof brood. Er naast staat een karaf wijn. Vluchtelingen vanaf dertien jaar zitten samen aan tafel om te delen. Ze ervaren het belang van ieders aanwezigheid en ieders actieve deelname.

Terug in Nederland vieren ze de maaltijd zoals in Londen. Er verschijnt zelfs een draaiboek. Maar het experiment roept nogal weerstand op. Dan wordt een compromis gesloten, waarbij de gemeenteleden brood en wijn uit de handen van de ambtsdragers ontvangen. Later wordt ook de tafel aan de kant geschoven. Het actieve samenzijn is vergeestelijkt. Jammer, die vluchtelingen hebben een belangrijke ontdekking gedaan. Door in de kring daadwerkelijk te delen, vieren ze de gemeenschap met Jezus.

In het spel van de liturgie gaat het om de eigen daad. Een geven en delen van de één aan de ander de hele gemeente door. Zo geschiedt concreet in Jezus' naam de omgang met God en met elkaar. Zo blijft zijn gedachtenis levend.

Ja, en wat bedoelt Jezus nu eigenlijk als hij zegt: dit is mijn lichaam.

Wijst hij naar het brood en de wijn?

Of wijst hij soms naar het samen-zijn van zijn volge-lin-gen?

Erica Plomp-den Uijl, pastor Streekgemeente Friesland's End

Hiemziekte = heimwee

Mar dat gaot oons eins krek even te veer. Wi'j hollen et op hiemzeerte, want heimwee dot niet echt zeer krek aj' je mit een mes snieden of zo, mar is krek zoks as hatzeerte en dat nuum ie ok gien ziekte mar zeerte, een soort gevuul van piene.

Buisman en Zo

Nieuwe CD “Buisman en Zo”. ’t Is toch al weer het achtste CD-album in de reeks die Gerard Rutger Buisman sinds begin jaren negentig heeft uitgebracht. Niettemin is er lang op gewacht, want meer dan vier jaar geleden kwam het vorige album “Locht op de Bessem” uit. Ditmaal is gekozen voor de simpele titel: “Buisman en Zo”.

Vanaf 2000 is het troubadoursduo Wilma Dijksema en Gerard Rutger Buisman steeds meer streektaalig aan de weg gaan timmeren: eindejaarsvoorstellingen, een DVD-serie over Steenwijkerland, medewerking aan TV-programma's, waaronder “Moord en Brand” van RTV OOST, een eigen streektaalprogramma voor de lokale radio en optredens bij tal van streektaalmanifestaties. Al gauw voegde zich Stef Eijkelenkamp met zijn subtiële bluesharpspel bij het duo, waardoor een geheel eigen geluid ontstond. De zangeressen Klaske Stallinga en Rinske Keizer ondersteunden met hun meerstemmige zang de groep voor de theatervoorstelling “Alles Deurelkaander” en bleven, waardoor het huidige “Buisman en Zo” ontstond.

Op de CD staan veertien tracks, waaronder twee zogenaamde bonustracks. Die laatste twee zijn live-opnamen met Bogey and the Longhorn uit het theaterprogramma dat werd opgevoerd ter gelegenheid van het 750-jarige bestaan van de stad Steenwijk. Samen met Jan Mateboer uit Steenwijk schreef Gerard drie liederen; het al enigszins bekende, gekscherende “Tokse kaele Kiepenfarm” en twee met een “Gellemuudense” achtergrond getiteld “’t Zwerte Waeter” en “As de Buuzepollen soezen”. Met Hans Bogers werd “Promosie” geschreven, een lied over de samenhang tussen stad en platteland. Over de liefde voor het platteland prijkt op de CD een prachtig lied van de hand van Richard van der Zee, “Dieper dan ’t Zaand”. Wilma tekende ditmaal ook voor een tekst: het bluesy “Kanariepiet”.

De problematiek van ouder worden en vergeten wordt behandeld in het aangrijpende “Olde Knar”, een tekst van Wilfried Poorthuis op muziek van Gerard. In “Doezedoppen en Neetoren” wordt de Steenwijker bevolking een spiegel voorgehouden en in “Vri-j’eid”, een filosofisch getint nummer, wordt de spanning tussen denken en doen bezongen. Wilma en Gerard werden op 14 april van het vorig jaar beiden grootouder van een nieuw kleinkind en dat onafhankelijk van elkaar. Het liedje “Silver en Duncan” getuigt daarvan. In “Wi-j” stellen de dames van de groep zich voor en “Vrouwen h’an de Overkaante” is bijna een pleidooi voor vrouwen aan de macht.

Wederom heeft VECO-ird het album uitgegeven, evenals de vorige CD's. De presentatie was op zondagmiddag 22 maart in kerkgebouw “De Vermaning”, Onnastraat 10 te Steenwijk.

De CD is te bestellen door een mail te sturen naar gerard@muziekmakerijbuismanenzo.nl onder vermelding van adres en "Nieuwe CD".

Mobiele telefoon

Mien mobiele telefoon ging en omdat ur maor een paer meensen binn die dat nummer hebben kan ut iegenluk nooit een vremde wezen.
Maor ik pakte de telefoon dus op en reup hallo.
An de aandere kaante zee iene hallo, spreek ik mit Griet.
Nee zee ik, kuj dat niet heuren.
Nouw ik hebbe aandere wel ut nummer van Griet e-draeit.
Maor ie hebben Griet niet an de telefoon, zee ik.
Is ze dan niet thuus, vraeg hi-j.
Ik kenne gien Griet, zee ik.
Dan bink zeker verkeerd verbonden, zee hi-j.
Of ie hebben verkeerd e-draeit, zee ik.
Nee ik hebbe ut nummer van oonze Griet e-draeit en nouw krieg joe an de telefoon ie hadden beter niet kunnen op nemen, dan ak Griet nouw had.
Ik begonne een beetien geïriteerd te worden en vraege, welke Griet moej dan hebben.
Oonze Griet uut Noordwolde, mien zuster zee hi-j.
Man ie bellen mit Steenwiek.
Nouw dat lig toch vlak bi-j Noordwolde want Griet dut daor altied de boschoppen mit heur man.
Zoj niet even kunnen zeggen dak e-belt hebbe want aandere moek nog een keer bellen en dat is tegenwoordig niet veur niks.
Maor ik kenne joen Griet helemale niet.
Nee, ut worde eefies stille, hoe kan dat nouw iederiene kent heur want zie brengen de kraante en reclame rond in Noordwolde.
Ja maor ik woone in Steenwiek.
Dat lig ur toch dichtbi-j.
Ik denke hoe koem ik hier weer of, want ie willen ook maor niet zo de telefoon ur op gooien want ut kan wel een olde man weezen die wat in de warre is.
Hoe et oen Griet dan vraeg ik, ie kunnen nooit weten misschien kende ik heur.
Dat zeg ik toch, Griet, zee hi-j.
Heur achternaeme, bedoel ik.
De Vries, net as mi-j.
Is ze dan niet e-trouwt, vraeg ik.
Natuurlik wel, zie hef zelfs drie kiender.
Dan hef ze toch de naeme van heur man, zee ik.
Eeffies stille, dan op de achtergrond Gerda, Gerda hoe et die man van oonze Griet ook al weer, wat gestommel op de achtergrond, Kees et hi-j zeg Gerda.
Ik geleuve dak de bateri-je op hebbe, zee ik maor gauw, want of de man was vreseluk in de warre of ik worde op een vreselukke maniere bi-j de poote e-neumen maor ik kon ook niks bekends ontdekken in de stemme of op de achtergrond.
Hi-j sputterde nog wat over altied verkeerd mit die telefoon, en ie kunnen oonze Griet nooit kriegen, maor ik hebbe de telefoon maor neer e-legt en zal altied in onwetendheid blieven wie Griet, Kees en, Gerda waarn.
Tot de aandere dag mien zuune mi-j belde, mit de mededeling: Ie moeten de groeten hebben van Griet uut Noordwolde.
Toen wus ik genôg.

Harm Cramer

Beernd Buusmans goeie veurnemen

't Was waor wat de dokter 'ezegd 'adde: Beernd was te dikke. Volngs omzèlf was i-j neet te dikke, maor te kòrt, maor daorover verskilden de meningen. Feit was, dat Beernd op anraoden van de dokter wat mos doon an zien gewicht.

Mit lood in de skoon-n reed Beernd dee middag op zien brommertien de 24 kilometer naor 't fitnesscentrum, deur de stromende reeng'. Deur 't raem zag i-j de eerste ofgetrainde, glim'nde lichaemen al bezig in de lux in'erichte sportzael mit de modernste apperetuur. Maor op dat gebied was Beernd 'n traditioneel minse. Computer 'estuurde fitness-machines waren an om neet besteed. I-j was gien man, dee mit zo-n passien in d'aand rond gong van apperaot naor apperaot. Nee, Beernd was, as 't dan tòch mos, de man van de gewichten.

En zo kon 't dan ook gebeuren dat Beernd, 'ekleed in T-shirt en korte brook, om vuuf minuten veur drie, veur 't eerst in zien leëm 'n gymzael binnenstapde, zonder dat daor de leerplicht invlood op 'adde. Giechelnd en 'n beetien zenewachtig kwamp 'n slank maegie in 'n strak zittend pakkien op Beernd an'esteêmd. Zi-j 'ad om, saemen mit eur collega, al zien binnenkoôm via d'eufd-ingaank, maor toen was i-j nog 'ekleed in 'n dikke jasse, lange brook en 'n 'elm, drupend van 't waeter. Now Beernd de sportkleern an 'ad, zag 't er nog veul aarger uut, dan zi-j al vermoed 'adde.

De slappe lach verdringend, gaf ze Beernd 'n 'aand en vrög om vriendelijk wat de bedooling was van zien komst naor de sportskole. Op zien eigen meniere mompelde Beernd wat over de dokter en overgewicht. 't Maegie zee toen, dat i-j eigelijk wat te laete was, want ze gong-n om drie ure dichte en pas om zeum ure weer lös, dus dizze middag zol Beernd neet meer kun begun-n mit zien oefeningen, maor 's aoms zol 't gien prebleem weên.

Toen knapde d'r wat bi-j Beernd. Eerst dee mededeling van de dokter, dan dee lange, natte en kolde brommerit, vervolngs de wat vernedernde ontvangst en now dizze mededeling...

"Kan mi-j neet skelen wat 'r gebeurt, maor ik blief 'ier en gao trainen", zee Beernd mit 'n trillende stemme van kwaoieg'eid. An de blik in zien oong, zag 't maegie dat i-j 't meende. Ze leup vlogge naor eur collega, dee de sleutels al in d'aand-n 'ad en overlegde fluusternd mit om over 't geval Beernd.

"U kunt nog niet trainen", zee ze toen ze terogge kwamp, "want u heeft nog geen pasje."

"Ik wil ook gien passien", zee Beernd, "ik wille mit de gewichten trainen en verder niks."

Opni-j namp 't maegien contact op mit eur collega en uiteindelijk gaâm ze maor toe. Beernd kon bliêm' en zien gaank gaon, maor i-j zol wel tot zeum ure allenig weên. Dat vund Beernd now neet bepaold 'n straffe, omdat i-j zich toch al neet aarg op zien gemak veulde in zien kleding. Nao wat uutleg gong'n de fitnessbegeleiders vort en was Beernd 'elemaol allenig in de stille sportzael.

As eerste stapde Beernd naor 'n soort baank, waor as 'n fors gewicht boôm 'öng op twee steunties. I-j gong eronder ling' en drokde mit grote meute de stange naor boôm'. De gewichten 'öng-n now lös in de locht en Beernd veulde dat i-j zien kracht in d'aarms verleur. Plotseling kon i-j 't neet meer 'ol-n en de stange zakde op zien borst, wordeur i-j bi-jnao gien aodem meer kon krieng'.

Daor lag i-j dan, onder 'n gewicht van tachtig kilo, 'elemaole allenig in de grote sportskole. Om 'ulpe roepen 'ad gien zin, dat besefd' i-j as gien aander; i-j lag muurvaste, as 'n rotte in de valle. 't Enige wat i-j eurde was zien piepende aosem en 't getik van 'n klokke.

Uut zien oog'ooken zag i-j de klok 'angen. 't Was twintig over drie...

De Mogge

Spreuken...

- Ie zitten vandaegede-dag vaaster in et verkeer as in de gevangenis.
- De misdaod is al organiseerd, now de pelisie nog!
- Praoten zonder te daenken is as schieten zonder te richten.
- Niks is zo eerlik verpat as et verstaand! Alleman daenkt d'r genoeg van te hebben.
- Veur ontevreden meensken bestaon d'r gien makkelijke stoelen.
- Komputers! De meeste fouten zitten tussen et toetsebod en et klavier.
- Wie et laest licht raekt temeensen vrolik uut de tied.
- Bi'j vlaegen bin 'k geniaal... Jammergenoeg is et hier altied wiendstille.
- Alles wat omhogens gaot, gaot ok weer naor beneden, behalven mien gewicht.
- Et is bi'j et oolder wodden daj' perberen om jong te blieven.
- Oolderdom komt opiens op as een sni'jbujje, en op een morgen koj' d'r achter dat alles wit is.
- Gister is geschiedenis, morgen nog een mysterie, vandaegede een kedo.
- Wees niet bange veur een staodige veuruutgang... Wees alliend bange veur stillestaand !
- De glimlach diej' versturen, komt altied weeromme.
- Leer van gisteren, droom van morgen, mar leef vandaegede.
- As et naacht wodt in je leven, dot dat pattietoeren piene, mar bedaenke, al is et mar hiel even, argens zal d'r een lochtpuntien wezen.
- Wie tevreden is mit wat hi'j het, is de riekste meens die d'r bestaot.
- Et gelok vermenigvuldigt him alliend mar aj' et mit aanderen dielen.

Walgvoegel

Bliede

Wat bin er nog veule dingen waar een meense bliede omme kan wezen. Ja, gewoon bliede. Hoe is et meugelijk zo-j zeggen now er zoveule smerige praktijken, die sommige meensen uutprakkizeren, ons om d'oren vliegen. Ook naost ongelôkken en ongeneeslijke ziektes wat een meense maar overkoemen kan. Toch bin et maar simpele dingen waar'bliede' wordt uut-espreuken.

Stel joe veur, ie bin een fietstocht an 't maeken, of ie bin op 't Wiede an 't vaeren, dan zie-j dat er een donkere locht in 't westen zit. Wat bi-j dan bliede da-j, veurdat de beui-je losbarst, ie een dreug onderkoemen em-m evunden of da-j net de voete an de wal em-m ezet. En dan. Et ef de ele dag machtig mooi weer ewest, et dreugt as 't zo knapt en 't waasgoed hangt in een ommezien dreuge in de liende ^(*). De locht betreft en nao een klein poosie staon de peerdeogen op de sloot en o, wat bi-j dan bliede dat et wasgoed al mooi dreuge in de kaaste lig veurdat er maar een spattie regen is op evöllen.

't Kan ook veurkoemen da-j nao een wandeling thuuskomen en opiens ontdekken dat onder de hakke van iene skoe gien zole meer zit, maar nao te em-m ezocht, dizze vlak bi-j uus weer vien-n. 't Was ook nog een goeie dus de meui-jte weerd om de liempot te pakken. Weer bliede.

Bliede dat er toch weer een gevangene is vri-j ekeumen naodat er talloze breven bin-n eskreven veur Amnesty International en dat die 20 jaor gevangenschap, onder gruwelijke omstandigheden, dat die is om-ezet in vri-jlaoting. Dat ie daor een steentie an em bi-j-dreugen, now daor ku-j heel bliede van worden en dat dit mitien een stimulans is om mit et skrieven van protestbreven verder te gaon. Protesteren tegen:

Seksueel geweld, iets waar regeringen niks tegen doen.

Het opkoemen veur gelieke rechten en acceptatie van welk geloof dan ook maar veur diegenen die zich hiermee bezig ollen, veule martelingen moeten ondergaon, opsluting hierop volgt en gien eerlijke proces kriegen.

Bliede, wanneer dan dank zij de brevenskrievers van Amnesty International er alsnog een herziening komp van berechting en nog mooier wanneer de vrijlaoting hierop volgt.

Er bin-n veurbeelden te over om tegen onrecht in te gaon.

En toch opni-j weer bliede dat de paosdaegen er weer ankoemen en dat de traditie van de paosvuren in ere worden öllen. Dit is ook iets waar gien iene an mag koemen mits de omstandigheden er naor toe leiden dat dit niet deur kan gaon vanwege de dreugte. Komp zelden veur maar et kan.

't Veurjaor is er en de tulpen en hyacinten staon weer te pronken. Bliede dat de daegen weer lengen maar nog veule blieder ku-j wezen wanneer het weer zich now ies van de zunnige kaante lat zien. O, dan zo-k nog veule 'bliederder' worden.

Femmy Woltman-Groen, Giethoorn

(*) Et waasgoed hangt **in** de liende wanneer et een touwliende is en waar et waasgoed in wordt eknepen. Mit liendeknippen wordt et **an** de liende öngen.

Kursus Stellingwarfs (6)

Zo om et aandere jaor wodt d'r deur de Schrieversronte een kursus Stellingwarfs veur beginners geven. Van de kursus in de winter van 2002/2003 hewwe een verslag van iene van de dielnemers (*W. van Viene*) liggen dawwe de kommende maonden hier in een dikke tien ofleverings ofdrokken. De meeste taelflaeters hewwe d'r mar gewoon in staon laoten...

De zesde aovend...

Wi'j mienden dawwe niet al te laete ankwammen disse aovend mar et leek wel as wi'j vusen te laete weren. Et was ja al een geroezemoes van jewelste in de 'grote zael' van oons klubhuus. Wat bleek now? In plak van Henk Bloemhoff mos Pieter disse aovend ok weer opdraeven en daor hadde hi'j niet al te vule nocht an. Pieter zien perti'j had 's aovens te veuren aordig verleuren in de verkiezings veur de leden van de gemienteraod. Et was an zien stemming goed te marken. Woest zette Pieter uutaende mit et naokieken van et huuswark van de veurige weke. Hi'j had oons doe al waarschouwd niet te wachten mit et maeken daorvan. Van inkelvoold naor meervoold, bleek veur de meersten van oons nog wel te doen. Dat een "buisien" een "kammeraotien" was, hadde ik trouwes nog nooit van heurd.

De verkleinwoorties gaven geleuf ik niet de meeste perblemen. Et verkleinen van een "kalf" tot "kalfien" ha'k as strikvraoge wel mooier bedaenken kunt deur bevobbelde et verkleinwoortien van "koe" te vraogen. Mar dan hadden zi'j vanzels "koegien" of misschien wel "koekien" hebben wilt. De vertaeling van de nederlandse tekst was goed te doen al ontston daorbi'j wel een boel diskussie. De meersten van oons hadden de woorties iene veur iene vertaeld in et Stellingwarfs. Gelokkig weren d'r een stokmennig die de hiele riegel over de kop haeld hadden en daormit opschreven zoas zoe'n Hollaans zinnegien, hier in disse kontreien zegt wodden zol.

De 'Oefening 1' leek de muute niet mar d'r zat dan ok een addertien onder et grös. Wi'j mossen woorties -vervoegings van warkwoorden- invullen in de tegenwoordige tied. Dat was et slimste niet mar aj' klaor weren dan stonnen d'r twie riegelties onder die je vernaggelden. "Now dezelve zinnegies in de verleden tied" en "Kun jim van disse zinnegies ok een zinnegies maeken mit een voltooid dielwoord?". Ja, waar, zo ston et op et briefien "van disse zinnegies een zinnegies maeken". En disse meensken zullen oons wat leren? Zi'j maeken oons mar wat wies! Ik hebbe toch mar an disse wiesmaekeri'je mitwarkt deur an de vraogde opdracht te voldoen.

't Leup al aordig tegen de koffie doe wi'j nog even slim an 't wark zet wodden. "In elke zin zitten twee fouten. Streep ze an en verbeter de fouten". Opni'j ontstaot dan vanzels weer diskussie over aj' argens "frolik" of "vrolik" van wodden. Ik kan jow zeggen dat ik in't Hollaans wel es argens "vrolijk van" wodden kan, mar in't kroem wor ik argens "bliede omme". De volgende opdracht was "Zet een krinkien om de goeie schriefwieze". In dit stok weren "kroje/krooie", "gruuien/greuien" en "mujke/muuike" misschien wel de meest moeilike woorden. Duudlik was wel dat et een "klarre" wezen mos en gien "kladde". In de vuuftig zinnegies kwam ik d'r mit mien drie fouten, aordig vanof donkt mi'j zo.

Nao dawwe ombeurten een riegel op et bod schrieven mossen en daorbi'j een vertaelslag maeken mossen van et Hollaans naor et Stellingwarfs kwam -veurwat mi'j betreft- iene van de beste onderdielen van disse kursus. Let op, et is veur mi'j nog altied een 'kennismaeking' mit et Stellingwarfs. Van de koffie tot et aende van de aovend -en et wodde nogal wat laeter- het Pieter verteld van et ontstaon en et plak van oonze Stellingwarver tael. An de haand van opmarkings of et Stellingwarfs een tael of een dialekt is, ontstaon now ienkeer aordige diskussies. Daorbi'j koj' niet alliennig meer te weten over et Stellingwarfs mar minstens zovule over de meensken die heur stellings verdedegen.

Et schient now zo te wezen dat et Stellingwarfs wel een tael is, mar et het gien hoge officiele erkenning van de rieksoverhied. Pieter had et nog over et diel twie of drie van et haandvest van europese streektaelen. De schrieversronte is d'r now sund jaor en dag mit in de weer om -tegaere mit Grunningen, Drente en Overiesel- et Stellingwarfs bi'j de europese kommissie onder diel drie van et haandvest te kriegen. Niet de erkenning allienig is daorbi'j van belang mar (misschien wel) meer nog, de daorbi'j heurende centeraositie. Zo as omtrent overal veur, is d'r ok veur streektaelen een pottien in Europa. Doe oons achterof bliken dee dat Pieter vertelsgewieze veurlezen hadde uut "Oonze tael, oonze zorg!" van Henk Bloemhoff, het hi'j oons mar een kopie van dat stokkien (uut de ovend?) mitgeven.

Dat stokkien (Oonze tael, oonze zorg!) dawwe mitkregen het mi'j laeter thuus nog slim bezigholen. Liekegoed om de 'stand-van-zaken' as om de schriefwieze van -toch wel- een 'echte' Stellingwarver schriever. As kursist van disse kennismaekingskursus he'k dat stok schrieveri'je es hiel kritisch (positief bedoeld heur) bekeken. Een stok of wat zinnegies veulen mi'j op zoas bevobbeld "... netuurlik is oons Stellingwarfs een tael krek as aandere taelen...". Aj' et begrip van 'tael' ommeheinen in een raem van 'kommunikaosiemiddel', dan zal Henk wis geliek hebben. As een tael ofhangt van een erkenning van de rieksoverhied dan is oons Stellingwarfs dus duudlik gien tael mar een dialekt, liekt mi'j.

"De Schrieversronte het him d'r indertied beheurlik veur inspand, oonze gemientebesturen alliekegoed en ok de perveensie ston d'r dus aachter". Mit dat woortien 'dus' kan ik 't in dit verbaand niet hielendal iens wezen. "... weren ze bliede, omdat d'r zo gien anleiding meer wezen kon veur et gevuul daj' wat minderweerdigs praoten (kroem, dialekt, plat, boers en wat al niet)". Hoezo 'minderweerdigs'? Ik kan mi'j gien geval veurstellen waar aj' je 'minderweerdig' vulen moeten om de tael die aj' praoten. Dat kuj' allienig mar jezels anpraoten. Daenke hierbi'j bevobbeld es an de klik-klak geluden van de Aborigines. Strek toch de rogge, mit de kop d'r recht bovenop!

Veerderop -in de tweede alineas- schrijft Henk: "Nao de erkenning onder diel II in 1995 ...". In 't begin van zien stokkien het hi'j et d'r over dat een "... officiele erkenning van de rieksoverhied was d'r tot oktober 1995 niet". Of hi'j zet mi'j hier op et verkeerde bien, of ik begiepe d'r hielendal niks van. Op disse meniere zo'k nog wel even deurgaon kunnen op dit bar ambtelik schreven stokkien, mar da's niet mien bedoeling. Wa'k mar zeggen wol is, dat zi'j mi'j op disse kursus hieltied weer zeggen, da'k goed op de schriefwieze van 'betrouwbare' schrievers letten moet. Mar ... hoe moe'k d'r now mit an as d'r bi'j elke zin van zoe'n schriever, zoevule vraogen bi'j mi'j opkommen?

Wakker van Viene, 7-3-2002

Les 1 tot 10

Vandaege gao 'k d'r vanuut dat alle lezers wel an tiene toe tellen kunnen. En een 10 is veur de juffer en op disse kollum za'k dan ok gien tiene kriegen kunnen.

Ik begin mar argens en som op hoe een tiental een protte veurkommende golfclubs nuumd wodden: de putter, de chipper, de pitcher, iezer 3, 5, 7, 9 en hoolten 1, 3, 5. Hier speul ik tien virtuele of droomde lessen mit.

De putter wodt veurzichtig bruukt op de green om et golfballegien naor en in de hole te voeren; dat is eerst scoren. De putter is in mien virtuele voegelvlochtles een slepend tik-tak kontakt. Ie gaon d'r oe, zo veurzichtig, slepende mit tikken. Seins te vergelieken mit een flipperende lat-relaasie?

Mit een chipper wip ie uut wat roeger grös in de baene et ballegien omhogens en dan daelt die wiederop weer omlegens. Een mooie 'op barg en dal' beweging.

Mit een pitcher tik ie de golfballe uut et fiene stoefzaand van een bunker. Op hiete daegen ligt et veur de haand om dan te zingen: "Branend zaand en nargens waeter."

De aandere golfclubs beschrief ik nog even in twie haelen.

Mit de vier iezers is et lood om oold iezer hoe veer aj' d'r mit slaon; mit et kleinste getal et veerste; wel zoe'n 150 meter en lopt et iezergetal op dan wodt je slag in meters kotter; iedere keer wel zoe'n 15 meter.

En et hoolt dan? Alle hoolten instermenten maeken saemen een orkest. D'r zit dan ok meziek in een hoolten golfslag! Iedere goeie slag mit een hoolt gaot hiel veer en dit geft warkelik een prachtig mooi geluud.

Veur een tientien op de eerste rang kommen te zitten, gaot bi'j golf niet op. D'r is mit golf een protte geld gemuud. Ie moe'n op je tellen passen blieven! Knip op de beurs of gat in de haand naor eigen keuze. Telle in ieder geval veurof eerst tot tiene veur ie een hiele set golfclubs kopen of aj' lid van een golfbaene wodden.

Golf? Een volkssport? Een protte kiekvolk bi'j de wereldwedstrieden maekt et golfspel niet tot een sport veur jan en alleman. Privé kan 'k nao disse tien droomlessen mit tien verschillende golfclubs op de golfbaene warkelik al tot tiene tellen. Een echte 18-holes speulend lopen is veur mi'j opwienend; geft mi'j een flow.

anne bult

Nedersaksisch waar et kan (3)...

Bi'j de les...

Repotten maeken kan dit volk wel, dat mit de uitvoering liekt dan ok niks mis. De struktuur van et 124 bladzieden tellende repot is overzichtelik en dudelik:

- (a) de stand van zaeken in 1998,
- (b) wat is d'r naotied gebeurd en wat dat opsmeten het,
- (c) wat moet d'r gebeuren om onder Diel III te valen, kuwwe / wiwwe dat wel.

Now is et ziezoo gelegen dat Europe vint dat de Europese demokraosie et beste tot zien recht komt as d'r respekt en bescharming is veur minderheden. En dat kun ok dan ok taelminderheden wezen. Mar et moet van onderop angeven wodden dat die minderhied bestaot en dat die graeg erkend wodden wil. Wi'j, Nedersaksen in Nederlaand moe'n oons dan ok 'verkopen' an de Raod van Europe. Dat kan onder dat eerder nummde Diel I (Algemiene bepaolings), Diel II (Nao te streven doelen en beginsels) en Diel III (Maotregels om et gebruik te bevodderen). Wie wet, bestaot - of komt - d'r ok nog wel een Diel IV, V en gao zo mar deur mar daor hewwe et now niet over. Et veurliggende advies gaot d'r over om van Diel II naor Diel III te kommen.

Om dat Diel III te scoren moe'we an meer as dattig van de roem zestig onderdielen (ambisies) in zeuven verschillende 'domeinen' voldoen, t.w.:

1. Onderwies
2. Rechterlike Autoriteiten
3. Bestuurlike Autoriteiten en Eupenbaore diensten
4. Media
5. Kulturele aktiviteiten en veurzienings
6. Ekenomisch en sociaol leven
7. Greensoverschriedende uitwisselings

Lao'we beginnen mit de konklusie van de maekers van dit repot: "... op zinvolle wijze 37 concrete beleidsambities kunnen worden geformuleerd die voortbouwen op bestaand beleid, voldoen aan een behoefte van het grote publiek en een gunstig rendement afwerpen en daarom ook de moeite waard zijn om aan te melden bij de Raad van Europa... (...) De betekenis van deze aanmelding is dat Nederland, maar meer in het bijzonder de drie provinciebesturen en de beide gemeentebesturen in de komende jaren kunnen worden aangesproken op hun beleidsprestaties ten gunste van de instandhouding en bevordering van de streektaal."

Bi'j disse konklusie wodden nog wel drie kaanttekenings maekt, die we gaondeweg et verhael nog wel tegenkommen.

Kot deur de bocht zegt dit advies: we - de nederlaanse kroempraoters - voldoen an meer as 30 van de roem 60 onderdielen en stellen et Riek veur om oons an te mellen bi'j de Raod van Europe om onder dat Diel III valen te willen, en dat hebben ze now dan ok daon.

pb

Eindelijk is het zover, de pil die iedereen jonger maakt gaat nu de testfase in. De Amerikaanse geleerden die deze doorbraak hebben gerealiseerd zoeken nu personen die aan deze proef willen meedoen. De wens van velen om niet alleen jong te zijn maar dat ook te blijven kan binnenkort in vervulling gaan. Mijn vrouw en ik waren meteen dol enthousiast en we hebben ons dan ook direct aangemeld... en we zijn uitgekozen.

Allereerst moesten we enkele vragen beantwoorden en wel de volgende: Hoeveel jaren willen jullie jonger worden, moet de pil ook op het uiterlijk werken en denken jullie ook wel aan de lichamelijke gevolgen. Na langdurig overleg en vele onenigheden omtrent leeftijd koos ik voor 24 en mijn vrouw voor 18jaar. Gelukkig wordt de proef begeleid door speciaal opgeleide artsen, aangewezen door het ministerie van volksgezondheid. Gelukkig kregen wij een jonge dokter die ons toezegde ons in alle stadia bij te staan. Hij was het dan ook die ons adviseerde de iets sterkere pil te nemen zodat we na ongeveer 22 maanden de door ons gewenste leeftijd zullen hebben bereikt.

Nu we 11 maanden verder zijn voelen we ons totaal andere mensen, we beseffen nu pas dat we weer een hele toekomst voor ons hebben en niet meer alleen terug in de tijd kijken. We hebben echter wel veel problemen met familie, vrienden en kennissen. Dat komt natuurlijk omdat ze allemaal jaloers op ons zijn, ja, wie wil er niet jong zijn en er ook nog zo uitzien. Het feit dat ik steeds verder van mijn A.O.W. af ben, houdt me wel een beetje bezig, maar dat is van later zorg. Ook mijn pensioenverzekering stuurt al moeilijke brieven, zo van "Uw leven wordt voor ons onbetaalbaar".

Onze kinderen kunnen het nu wel laten ons alsmaar "Oudjes" te noemen, zij kunnen helemaal geen begrip opbrengen voor het feit dat we steeds jonger worden, ja zelfs jonger dan ze zelf zijn. Zelfs de kleinkinderen begrijpen er niets meer van, ondanks onze uitleg. Bij ons in de straat wonen allemaal ouderen, terwijl er niemand verder in aanmerking komt voor deze test, dus U begrijpt wel wat voor problemen dit geeft. De begeleidingsarts adviseerde ons dan ook met klem te gaan verhuizen naar een kindvriendelijke buurt met: "Dat is beste wat jullie kunnen doen." Om daar niet uit de toon te vallen hebben we onze leefstijl helemaal aangepast. Allereerst kochten we een flitsende auto met twee lange antennes op het dak en veel vlaggetjes en voetbalstickers op de achterraut.

Onze kleding is nu ook heel anders, mijn vrouw draagt nu een legging, T- shirt en een gilet met een bijpassende foulard en ze loopt op linnen schoenen in moderne kleuren en een grote strohoed complementeert het geheel. Zelf draag ik nu kleine laarzen of sportschoenen, spijkerbroeken met veel rafels, mouwloze vesten, maar dat alles van bekende merken, want anders pas ik er echt niet bij. Uiteraard heb ik allerlei lidmaatschappen opgezegd zoals de ouderenbond en sociëteit.

Helaas blijkt nu dat de pil toch een iets te hoge dosering had, waardoor we volgens de medici iets te ver zijn doorgeschoten. Mijn vrouw speelt nu met plezier met de 12-jarige buurjongen en ik ga weer naar school, net als vroeger. "Een slechte leerling ben je", zegt de meester, net als vroeger."

Han Bonnema

10de Dialektedag op 28 meert 2009 in Hogeveen *(et Jeruzalem van et Noorden)*

Meer as drie - min of meer - verplichte nommers op ien en dezelde dag kan 'k vaeks niet behappen. Vanwegens eerder maekte ofspraoken ha'k me dan ok niet opgeven veur disse tiende dialektedag. Daegs teveuren kwammen d'r liekwels berichten die mien zaoterdaginvulling beheurlik in de war smeten, mar d'r kwam wel ruimte vri'j om toch even naor De Tamboer in Hogeveen of te reizen.

De organisaasie van disse dag was - veurnaemelik - in hanen van de Stichting Nederlandse Dialecten in saemenwarking mit et Drentse Huus van de Taol, en die organisaasie was neffens mi'j niks op an te marken. De somstieden lange riegel veur et inschriefburo wodden in mien ogen opvalend vlot ofhaandeld. En dan... et zal mi'j ok altied overkommen. Even veurbi'j de inschrieveri'je ston - niet ongebruikelik in Drente - de koffie klaor. Ik mos daor ofrekenen mit een bonnegien en de koffiejuffer zee da'k die in de enveloppe vienen kon die 'k bi'j de inschrieveri'je krek kregen hadde. Ik hebbe heur de hiele enveloppe mar in de hanen geven want ik weet van mezels da'k wel es wat onhaandig bin in die dingen. As ienigste - neem ik mar an - zat in enveloppien (nr. 138) gien koffiebongegien! Et bongegien veur et middageten zat d'r ok niet in mar dat ha'k doe nog niet deur vanzels. Ik wodde deur de koffiejuffer weermestueurd naor et inschriefburo om daor toch mar even om zoe'n bongegien te vraogen. De dame van et Huus van de Taol, wao'k krek ok mien twaelf en een halve euro veur et eten betaeld hadde geleufde mi'j (vanzels) drekt op mien eerlike ogen en gaf me zonder gedoe twee bongegies; iene veur koffie en iene veur de lunch. Zoks kan gewoon een keer gebeuren vanzels mar waaromme treft mi'j zoks altied? Bi'j AC is et tweede paantien koffie altied ommenocht..., hier niet. Mar och aj' over de koe kommen, koj'over de stat.

Wa'k d'r van overzien kon was de theaterzael van De Tamboer percies tot de laeste stoel vol bezet, en ik heurde zeggen dat dat zoe'n driehonderd meensken weren. Mit mien toch wel wat lange bienen en zwakke rogge wodde et een hiele zit in die (te) krappe stoelties, mar et was de muute weerd. De keermennig da'k now op zoe'n taelige dag komme waor dan ok oonze Vlaamse breurs en zusters an mit doen, bin die ok drekt de krenten in mien bri'j. De Vlamingen praoten gien Nederlaans mar ze zingen et, en bruken daor ok nog es een protte woorden bi'j waor wi'j hiel jeloers op wezen kunnen. Prachtig! Ik bin dan ok grif van doel en gao ankem jaor (op 29 meie 2010) bi'j leven en welwezen naor de dadde Vlaamse Dialectendag in Koksijde-Bad (B).

De Vlaamse mevrouw De Tier, veurzitter van de Stichting Nederlandse Dialecten (SND) eupende mit een welkomstwoord en praotte de aandere gaasten op onnaovolgbere wieze an mekeer. Et verhael van dr. Stroop over 'Hartelike groeten en beste wensen' vun ik niet bepaold een stark stok mar was veur de meerste meensken om mi'j henne veural een verhael van herkenning en d'r wodde hiel wat ofgniffeld en lacht. Zien mooiste stokkien - vun ik - kwam eerst an 't aende en tekot an de beurt: hoe zeg ie dag tegen iene diej' liever niet nog es tegenkommen? Daor was eins nog gienertied onderzuuk naor daon en dat was neffens him (en mi'j) hoogneudig. Et verhael van Frank den Hollander 'Een Zeeuw in Groningen - met een uitstapje naar Schellebelle' wodde brocht mit een hoog gehalte an entertainment (wi'j hebben daor niet iens een fesoenlik Stellingwarfs woord veur!) en was slim verrassend. De soepele overgang van praoten en zingen (saemen mit Mwa Pie; Peter de Haan) en weeromme naor zien ofslutend verhaeltien was slim vermaekelik.

As laeste spreker veur et middageten hadde de Vlaamse mevrouw dr. Vandekerckhove een bar interessant verhael over tael en dialektgebruuk in chatsessies 'wb! cva? wist mjon?'. Warkelik interessant, allind jammer dat et haost wat saai op iene toon veurdreugen wodde. Mar ja, wat wi'j ok, nao de veurige 'praotiesmaeker'. Nog krek veur et schoft wodden d'r nog wat eerste boekies uutdield en wodden een stok of tien meensken even in et zunnegien zet omreden die d'r alle tien Dialektedaegen bi'j (west) weren.

De meugelikheden van et broodeten tussen de middag weren goed verzord mar zo et meerstal gaot, aj' je d'r niet vroeg bi'jgeven dan is et lekkerste vaeks al vot. De zegswieze 'Bertaolen hebben de halve wereld' gaot mi'j in dit geval hier krek wat te veer mar ie moe'n d'r wel bi'jwezen aj' ansluten bi'j een lopend buffet. En nee, ik bin daor meerstal gien held in. Mar och, aj' mar wat in 't lief kriegien is op zoe'n dag ok belangrieker as daj' je dik in de zae eten moeten.

Nao et middagbroggien ha'k me inschreven veur twie warkwinkels. Now ja, d'r was gien wark te koop vanzels mar veur een 'workshop' kennen wi'j now ienkeer ok gien fesoenlik Stellingwarfs woord. Wi'j bin en blieven in oonze tael toch wat hangen as keuterboerties en bi'jehoolders van de hoge zaandgrond. De padwiewers naor de verschillende zaelen in De Tamboer meugen ze wel es kritisch naolopen (laoten) want dat is daor wat een tiezeboel. En tja, et zal lichtkaans niet zo hiel vule veurkommen mar d'r bin toch vast wel meer zokken as ikke die gien tied omme hebben. Een mooie grote klokke zol in de veerder prachtige koffiekaemer (foyer) ok niet misstaon. Misschien he'k ok wel niet goed genoeg zocht...

Mar gien nood want de Vlaamse perfester dr. Van Keymeulen ston mit zien auto in de riegel (file in Drente op zaoterdagmiddag!). Et was dat de veurzitter mevrouw De Tier mi'j bi'j de utgang toch nog weer naor binnen praotte, aandere wa'k doe mar op huus an gaon. De warkwinkel zette ongeveer een half ure laeter, dan eerst uut aende. Tja, en aj' dan zo holder-de-bolder nao een lange reize an 't wark moeten in zoe'n warkwinkel dan is 't ok gien wonder dat zien verhael over 'De digitalisering van de amateurlexicografie' op mi'j - en ik heurde dat aandere ok zeggen - allemaole wat rommelig overkwam. Nee, dit half ure ha'k beter besteden kund. Tussen de beide workshops deur stonnen vier bevallige dames vreselik a capella heur best te doen, goed bedoeld vanzels, mar zoks is now ienkeer an mi'j niet besteded. Wel mooi even tied om toe te geven an mien verslaving en een goed gesprek butendeure...

Mien twiede warkwinkel kan 'k eins wel hiel kot over wezen. Ik zag dat d'r meer Stellingwarfers in de zael zatten, dat dan krie'we daor een aandere keer lichtkaans wel een aander verhael van te heuren mar Hindrik Sijens van de Fryske Akedemy mit zien verhael over 'Hânwurdboek en hânfet' ha'k ok niet mitmaeken hoefd. Een slim stoffige verhaeleverteller - haost meer veurlezer - die ok nog es knap onhaandig mit zien komputertien ommeklongelde. Nog saaier een workshop geven, kan neffens mi'j haost niet. De beste man zal ongetwiefeld aandere kwaliteiten in huus hebben...

De boekemark bin 'k vanzels ok even over lopen en ik hebbe mi'j alderdeegst nog een peer boekien antuugd. Achterof was et best de muute weerd - veural ok de gesprekken butendeure onder et genot van een strogien mit niketine - mar ik hadde mi'j rond ien ure niet deur die schat van een Veronique De Tier ommepaoten laoten moeten; ik hadde om ien ure naor huus gaon moeten. Mar ja, achterof kiek ie een koe in de ogen...

Piet Bult

En buiten in de miezerige regen tamboerde de Tamboer (al sinds de 17de eeuw) steeds voort:
Volk van Noord, Volk van Noord, gaat naar de kerk en hoort Gods woord!

De Vlagge uut? 1385 woorden met het thema

Wat zöt Tine doar? Vlög d'r een pimpelmeessien noar d' opening van 't voageluus-sien? Gauw effm kiekn, verduld nog an toe, ja doar zit e, an de rand van 't vlieggat te pikken. Zal e 't woang um d'r een nössien in te maken of dörf't e't niet an? Niet te völle andacht an bestèden, loat 'm mar anrommelen. Ofwachten, de tied zal 't leren.

Een dag later is e d'r weer. Zie zöt em as ze noar buten kek. 't Is vast 't zelde veugeltien. IJ of zi-j woagt et umme wat vadder noar binnen te goan 't ele köppien is binnen in 't ökkien. IJ kump t'r weer uut en vlög noar de liende. Van de liende goat e noar de barkenboom en van de barkenboom weer noar de liende. Alle keren màk e de zelde route en goat e 'n endtien vadder noar binnen. 't Ökkien wordt vaste grondig onderzocht want ij goat er op 'n gegèem oongblik elemoale in en blef een poze binnen. Wat zol Tine graag willen kieken wat e doar an 't uutspoéken is. Dan vlög e weg en zie zet em die dag niet weer, of z' ef niet goed op-elet en is 't eur ontkomm.

'd Andere morn in bedde eurd ze 't geluud van pimpelties, koolmeessies, merels, musken, giételingen en törteldóémm. Zo wil ze 't et ele joar wel wakker worn, een natuurlijke wekker met een orkest an prachtige voagelgeluden. Wat is de lentetied toch skitterend met oaverdoadige kleuren en geluden. Zie blef nog effm noaleëng, as ze d'r uutgoat is ze toch zo an 't wark en dan eurt en zöt ze gien veugeltien meer want dan ef z'eur andacht bi-j andere dingen. Volop genöt ze disse vrogge morn. Noa 'n sköffien goat ze d'r zàchies uut en achter de gedienen stoan loeren of z' ok wat zien kan van de bezig-eden van eur tuinbezúkers. Ja zeker, de pimpelties bin an 't slèèpm met alles wat ze kun vinden en wat as ze gebruiken kunnen. Of en an vlieëng ze 't lek of ze't en, en weer em, det wordt vaste prachtig de kommde wèken.

"Ik kriège gezinsuutbreidige binnenkört", juicht et in eur arte. Zie zal 't jonge gezinnegien van now of an goed in de gaten oalen. Onvermuibaar worn d'r grössies, mossies, plusies en andere zachte spullegies noar binnen ebracht. Ie zollen oaste denken det et lange niet allemoale in 't voagel-ökkien past. 't Is een lust veur 't oge um det allmoale zo stiekemweg te bekieken. Bi-j toeren goan z' een posien op een takke van de barkeboom zitten en loaten eur specifieke zachte ijle geluudties euren. Echt een groot verschil met et ardere geluud van een koolmees. Daang goat et zo an, dan wordt et rustiger, zie zitten vaste te bruuien. De katten van de buren komm op 't oongblik wat minder vake in de tuin dan toen de pimpelties an slèèpm waren, de pimpelties maken ok minder geluud. Misskien vergèten de katten de veugelties wel, uiteindelijk krieëng ze thuus zat te vrèten, dus umme d' onger óém ze niet achter die biesies an te jaang.

Met een klomp eef Tine ze veurlest al een paar keer achternoa egooit. Eigenlijk vuult ze zich dan wel een bettien skuldig, die katten volgen 't instinct màr det past niet in et streütien van Tine, zie wil graag jonge veugelties uut zien vlieëng. Joaren terugge eef ze al ies an de buren evroagt: "Willen jullie de katten niet een bellegien umme de nekke binden, want zie jaang zo achter de veugelties an".

Maar 't is d'r nooit van ekomm want ze loopm nog steeds zonder. Skiénbaar bin z' et vergèten en trammelant wil zie d'r niet umme maken, det is eur de piene niet eweerd. Màr jammer is 't wel want bi-j katten met een bellegien umme em veugelties net effm meer kansen umme te vluchten. Zie eef in alle geval de skuttingdeure goed dichte, dan is de tuin toch nog een bettien of-eskut, zie zal et die biésten niet te makkelijk maken um in eur tuin te komm.

Drie lange wèken is 't redelijk rustig. De tied duurt lange a'j wachten mun, det wus Tine al wel màr disse keer wil ze die tied wel umme kieken. Dan opiéns vliëng de pimpelties vanni-js of en an. In Tine's arte is 't feest de eerste obbel is enömm, zie kan de vlagge wel uutstèken van bli-jdskop. De drukke tied van voeren kump an veur de pimpelolders. In 't ökkien is 't een lawaai van belang as iéne van de pimpelties an kump vliëng en op de liende zien tussenstop màk. Die kleine frummelties euren d' olders al uut de varte ankomm, knap is det. Tine oapt mar det ze genog spinnegies, törregies en ander voer veur eur kroost kun vinn màr det zal vaste wel de natuur stek now ién keer bi-jzunder goed in mekare. D'r valt völle éten te vergaren in tieden woarin det neudig is. Disse tied is veur Tine de mooiste tied van 't joar, d'r is een bulte te zien en te euren. De veugelties bliém wèken lang of en an vliëng. Et lawaai binnen in 't uussien wordt ál arder. De kleingies kriëng zat te èten en worn stàrreker det ku'j eel goed euren. Bi-j toeren kump er 'n klein voagelköppien een endtien deur 't gatien noar buten kieken. Et zal niet lange meer duren of 't spul goat zo zàchies an uutvliëng. Tine is beni-jd of ze't o'k metkreg, z' oapt et mar. De volwassen pimpels oém al niet meer noar binnen te wippen umme te voeren, zie kun buten op 't stökkien bliém zitten. De jonkies kumm met eur köppies noar buten um 't voer wat pa en ma ze anrek an te pakken. Bi-j dit skouwspel kom ie oong te kòrte.

Op een vrogge morn as Tine nog in bedde leg eurd z' vremde geluden. Zol de tied doar wèen, zollen de jonge pimpelties uutvliëng? Ve-zichtig goat z' ies weer veur 't raam achter de gedienen stoan gluren. En ja inderdoad, d'r is drukte in en um 't nössien. De jonge veugelties kumm iéne veur iéne noar buten, goan op 't stökkien zitten en goan weerumme noar binnen. Det gebeurt wel oevake. Op een gegèem oongblik kumm ze noar buten, fladderen wat met eur vleugelties en goan weer noar binnen. Een bekend geluud is 't, z' eef 't ok wel eurd as de jongen in 't uussien zatten, doar em ze skiénbaar ok al oefend. Zie goat niet meer bi-j 't raam vandoan, zie blef achter de roeten stoan kieken, ier wil ze niks van missen, 't wark blef t'r wel, morn is d'r weer een dag. As eur de biénen zeer goan doen aalt ze een stoel op en goat 'r bi-j zitten. Een paar uur zit ze te kieken en genieten. Jammer det ze 't fototoestel benèden eef leëng anders zol ze de zake vereeuwigd em. Mar as ze det dink giet alen is ze bange det ze wat missen zal. Et is nog gien neeëng uur en z'ef al oaste een alleve morn kieken achter de rugge.

Opiéns vlög ter een veugeltien achter een older an noar de bark en nog ientien en weer iene en nog iene, zo kumm d'r zesse uut 't nössien. Zes kinderties grootbrengen in een paar wèken, wat een wark. De olde vlög terugge noar 't nössien met in 't zog een jonkien, dan noar de struken 't is topdrukte in de tuin. De kleingies maken allemoale pimpelmeesgeluudties, det kennen ze dus ok al.

Onderweëngs worn ze nog evoerd, de olden bin doar woar de kleingies bin en aansumme.

Noa een dag of wat ku'j zien det de kleingies volwassener worn. Ie zien ze ok zelf wat oppikken. Noa een wèke bin d'r nog vier jonkies. Toch de buurkatten? Misskien?

't Is feest veur Tine, de vlaggestok ef z' uut de skure aald en de vlagge uut de kaste. Zie ef em d'r an-ebunn en achter 't uus neer-ezet want veur 't uus dörm ze 't niet te doen, det vund ze te gek. De burens zollen denken det ze ze zag vliëng!

Corry Overmars-Kalshoven, Hasselt, Hasselter dialect

Hokkiesdaenken

Niet lange leden kwa'k een stienelegger, een straotemaeker tegen. Et vul mi'j op dat de beste jongkerel vol zat van zien wark. Dat vien ik wel mooi, iene die zien eigen wark slim wardeerd. Disse jongkerel vun zien wark, et straoteleggen eins et belangriekste wark wat d'r op disse wereld beston, zo leek et. Overdag acht uren bi'j de baos en aovens en in et weekaende moch hi'j dan ok nog graeg een klussien annemen; ok straoten vanzels. Hi'j hadde eins gien oge veur aandermans wark. Argens anders over praoten beston veur him niet. Stieneleggen, straoteleggen, dat was et. Veerder was d'r - vun ik - niks op de beste man an te merken en hi'j was slim verantwoordelik veur zien huusholinkien.

Hoevaeke ziej' niet een vrachtauto rieden mit een plakkertien d'r achterop mit de bosschop: zonder vervoer staot alles stille. Ok zoe'n - meerstal - jongkerel die zien eigen wark et alderbelangriekste wark vint dat d'r bestaot. De meersten van disse mannen is ok hielemaole niks op an te merken, doen gien ondocht.

Dit blad is niet gauw vol, he'k begrepen. Ze plakken d'r zo een peer bladzieden an vaaste mar et kon wel es een hiel aende wodden a'k alle belangrieke jongkerels opnumen zol die heur krek as die beide hierboven heur wark et alderbelangriekste vienen. Ien kliekien wi'k d'r uutplokken: schrievers. En misschien bin dat ok drekt wel de alderslimsten. Niet dat de slimmighied heur in de plasse zit mar ze bin gewoon slim arg in et heurzels slim belangriek vienen, za'k mar zeggen.

Lukas v/d Brink

De Biebel is bi'jtieden ok niet vrundelik tegenover vrouwluden...

Uut 1 Timmteus 2:11-13 Een vrouw heurt heur geheurzem en bescheiden onderwiezen te laoten; ik stao heur dan ok niet toe dat zi'jzels onderwies geeft of gezag over manluden het; ze moet bescheiden wezen. Want Adam wodde as eerste maekt, Eva daornao eerst.

Dialectdag...

Zullen wi-j de **dialectdag in Hoogevene** ook maar ies an de liende hangen?

“Daor moeten wi-j toch naor toe en mooi vlak in de buurte,” zeden wi-j tegen enaander. En zo zaten wi-j om 9 ure in de auto. Nog even langs de Belt (Belt Schutsloot) om skriefvriendinnen op te aelen en toen op weg naor de volgende halte. Dat was bi-j et Möppeler station want daor stond een manspersoon op ons te waachten die de weg naor de tamboer op zien prikkie kend. Wi-j reden veur et station langes maar gien man te bekennen die ons bekend veur komp. “Dan zit hi-j vaaste in die auto want daor zit een kerel in.” Vlak achter die auto ereden en jawel eur, de chauffeur ef ’t in de gaeten dat wi-j achter em zitten en gef volop gas zo ook onze chauffeuse die de vaort er goed in ef.

“Wanneer die auto now ook richting Hoogevene giet dan is dat onze man,” zeggen wi-j ienigzins twifelend tegen enaander.

“Maar as hi-j et now niet is. Wi-j moeten toch maar trôgge.”

Twiefel is een slechte raodgever en dus de auto ekeerd en de jacht achter et twiefelgeval estopt, dus weer op et station an en wie stiet daor mit zien regenjasse an en hoedtie op de kop op ons te waachten: de man die ook alles wol weten van de Nederlaandse dialectdag.

Allemaole gauw in ’s mans auto estapt en ie kun-n wel begriepen dat et een vrolijk gezelschap was hetgeen onze man ook heel aarg kon waarderen.

Vanuut Möppel bi-j ook zo in Hoogevene waor de koffie klaor was en dank zij de gemeente Hoogevene kregen wi-j er een gebakkie bi-j.

Wi-j hadden naotuurlijk al veule volk begroet zoas b.v. “Hoi, Daag, Bi-j d’r ook en Waor koem ie weg” want begroetingen bin-n in heel Nederlaand verschillend. Zo werd er die morgen et ien en aander uut-elegd wat wi-j naotuurlijk allemaole wel al wussen maar dit op een humorische meniere an te euren is toch anders. Veural wanneer er een niet al te vrendelijke afscheidsgroet wordt lanceert zoas: “Ie kun verrekken, of, “stik om mi-j,” hetgeen de spreker meui-jte kostte om zelf niet in de woorden te blieven stikken van ’t laachen.

Muziek is vaeke mooi ook as intermezzo en twee mannen mit een gitaar kregen dit veur enaander. Hierna kregen de anwezigen een uutleg over chatten. De chattaol van tieners die een eigen leven giet leiden. Een geweldig goeie uutleg. Veur de grieze koppies, hier vertegenwoordigd, was et (veur de meesten) een taoltie die niet an hen is besteed. De jeugd zelf ontdekt wat veur taoltekens ze gebruiken maar gebruiken dizze taol allenig veur et keuvelen, et babbelen mit enaander.

Et ni-je dialectboek ‘Hoe er in het Nederlandse taalgebied gegroet wordt’ werd an-erekt en die heel veule volk ook al hadden besteld, en betaeld, en dit mit konden nemen.

Een heerlijke broodmaoltied waor naost de kadetties mit keze en ham nog heel wat anders lag uut-estald. Iederiene kwam goed an zien, en eur, trekken en ook ku-j dan tiedens de maoltied an de proot koemen mit aander volk mit een eigen dialect maar enaander verstaon en ook nog begriepen.

Et middagprogramma was varierend in verschillende waarkwinkels maar waor gien iene an ’t waark wurde ezet. De iene bi-jwoner was minder enthousiast as de aander maar et optreden van vier muzikale dames uut Twente die a capella zungen, en zo zuver as nachtegalen, sleut die dag mooi of.

Mit de roje plasticbuul vol mit gratis kraanten en folders en reclames en gekochte boeken, uut ’t ele Nederlaand weg, sjeesden wi-j mit de zonne in d’ogen weer op uus an en zo bin-n wi-j op ’t ende van de dialectmaond Meert, naor op de vrogge morgen een vrömde kerel te em-m aachtervolgd, toch mooi een daggie uut ewest en ’t is ons goed bevöllen.

Femmy Woltman-Groen, Gietern

Katte-spionage

Hej'm et pergramme van Google Earth op internet ok al es bekeken? Mit Google Earth op je beeldscharm kuj' percies zien waor as jow eigen huus staot. Alle kontreinen kuj' bekieken. Femilie of kunde waor aj' nog nooit henne west binnen omreden ze zo wied vot wonen, daarvan kuj' zomar de straote en et huus opzuken en bekoekeloeren gaon. Ja, meensken, de wonderen bin de wereld nog lange niet uut, en reken d'r mar op dat d'r nog vule meer ni'je dingen uitdokterd wodden. Altemet gaon die uutvienings me hielendal boven de pette.

Zo kreeg een man uut Else, Willem hiet hi'j, et biesterbaorlike idee om de naachtelike strooptochten van zien katte in de gaten te hollen. Die Willem het een elektronikabedrief, zodoende het hi'j meraokelse vule verstaand van zenderties bouwen. Doe zien katte een keer van de koolde kermis thuuskwam omreden hi'j deur iene of ere onverlaot alderheiselikst toetaekeld was, was de maote vol veur Willem. De man het zien hassens op volle toeren warken laoten, en doe een gps-apperaotien innenneer knutseld. Mit dat apperaotien, de Hoepsa Kat, kan hi'j now de hiel tied zien wat veur straoten en patties as zien katte daelekuiert. Deurdat hi'j de katte een tugien andaoen het waor as et zendertien an vaaste zit, kan hi'j krék naogaon waor as zien troeteldier ommestruunt.

Ja, die Willem is een slimme kerel, heur. Veur de katte zit d'r een alderberoerdest naodiël an die uutviening, zien hiele privé katteleven is naor de sodemieter. Dat zendertien stuurt iedere tien minuten een seintien uut naor een tillefoonmast, die et op zien beurt weer duurstuurt naor de komputer van de kattebaos. An de rooie lienties op et komputerscharm wet de kattebezitter votdaolik waor as zien kattebeest him bi'j dag en naacht ophooit. Now, da's hielendal niet zo aorig veur een katte, zien hiele katteleven ligt te grabbel veur Jan en alleman. Da's toch de grootste ramp die je overkommen kan as kattebeest.

Stel je now es veur, ie bin een katte. As de maond meert d'r zit an te kommen, beginnen je hormonekriebels op te speulen, dat is hiel gewoon veur een katte. Dan loop ie somstieden bi'j naacht wel meer as vier kilemeter om een aorig kattevrouwgien op te sporen. Aj' muuie kattepoten hebben van dat aende sjouwen, en dan eindelijk een aorig poesien tegen 't lief lopen, daenk ie: hoppa! Et feest kan beginnen. Liekewel, dan slat al je hope de bojem in. Doej' me daor even een malle geweewodding. Wat daenk ie, nao weethoevule uren kattegezing as veurspel, dat et lokken wil? Hielendal niet! Dat smerige tuug mit die zender zit je algedurig in de wege. Dan kuj' je kattebaos wel weet ik waor henne verweensken, omreden hi'j alle prikken die aj' in 't wark steld hebben om je doel te berikken in die lange naacht, verpest het mit zien spionage praktieken. Mit de uutviening van de katte Tom-Tom wodt et naotoom van disse viervoeters netuurlik ok vule kleinder, dat kuj' mit je klompen an wel vulen. De ienigsten die hier bliede om wezen zullen bin neffens mi'j de moezen. Iewenlaaank wodt d'r al tunteld: as de katte van huus is zingen de moezen. Kriegen we doukies weer last van moezeplaogen, krekengeliek as de brune rotte now ok weer in opkomst is. Nee, alle veuruutgang is altied gien verbetering.

Doukies komt d'r ok zoe'n zender veur de honnen, moej' mar rekenen. Now bin die naachs meerstal wel in 't honnehokke, mar as een hond overdag de bienen nemt, kan hi'j ok makkelik weer opspoord wodden, krekkelgeliek as zien aartsvi'jaand, de katte. D'r schient wel zoe'n systeem veur honnen te wezen, mar dan moej' je as honnebaos een abonnement anschaffen. Ás 't d'r op an komt vinen pattie baozen dat vusen te duur. Die Willem wet bi'j lange nao nog niet wat hi'j him mit zien uutvining op 'e hals haeld het. Hi'j wil et apperaotien nog krekter maeken, en et dit jaor op de mark brengen. Veur grof geld kuj' je d'r dan iene anschaffen.

Mar a'k as katte een baos hadde mit zoe'n zendertien, dan zol ik toch in mien kattevoesien lachen. Mien baos zol wel rap zien nocht hebben van dat zendertien omreden hi'j daegs warkt, en naachs veur zien komputer zitten moet om mien kattegangen te bespioneren. Krigt hi'j naachs hielendal gien wink meer in de ogen. Dan vaalt hi'j in slaop veur zien kattespijoneerfilm. Ik lache me slop, miauw!

Sjoukje Oosterloo

Et dadde gebod...

Meerstal kent oons Woordeboek twie meugelikheden: de veurkeursspelling en de overige meugelikheden. Gelokkig hewwe bi'j een peer woorden een dadde meugelikheid, zoas in bi'jglike 'dooie'. We bruken dan de zonuunde bugingsvorm: dood = buigingsvorm: dooie (soms, om ruwheid te vermijden: dode).

In et Salomonsoordiel kwawwe die dadde meugelikheid goed van pas.

1 Keunings 3:20 Ze nam mien kiend in heur aarms en legde mi'j heur dode kiend in de aarms.

'... heur dooie kiend...' gef in dit veurbield vanzels gien pas.

As d'r een bolle offerd wodt dan kuwwe et gerust over een dooie bolle hebben mar awwe et over een meenske hebben dan hewwe et niet graeg over een dooie. Dooie takken moej' ok geregeld uut de bomen kappen, zol een tuunman mit grune vingers zeggen.

In dit geval komt daor nog bi'j dat in et Stellingwarfs een dooie eins nog gewoon een levenden iene is. Et meer meer een sloege, een sukkel, een sloompjen...

Nog meer bugingsvorm...

Auwe et dan toch over die 'bugingsvorm' hebben dan kuwwe et vaeks ingewikkelde woortien 'te' daor ok wel toe rekekenen. Dat woortien 'te' in bi'jglike 'te pas en te onpas' is gewoon goed mar et ligt al aandere mit et "te geunste van", "te koste van" of "te opzichte van". Daor kuj' dan de bugingsvorm 'ten' beter bruken.

Et 'ter' is ok zoe'n bugingsvorm van 'te' en as et beslist niet aandere kan dan wodt et dan bi'jglike ok: ter versteviging, ter versterking of ter versiering.

Dat wie doe sa...

Dat wie doe sa 'Sport', Baukje Wytsma en Akky van der Veer

Yn de rige *Dat wie doe sa* komt it boek 'Sport' út. Yn it boek steane û.o. ynterviews mei in âld-koartebaanrydster, in âld-keatser en in âld-aaisiker. Mei gedichten, lieten en spultsjes. It boek wurdt presintearre by de masterklassen yn april.

Presintaasje fan it boek en de dvd 'Sport'; yntroduksje fan 'e Wii, de nije populêre spulkompjûter en promoasje *Praat mar Frysk*.

Foar de fiifde kear wurde masterklassen foar aktiviteitebegelieders, bibliteekmeiwurkers en oare belangstellenden organisearre.

Masterklassen

Tiisdei 14 april	Soarchynstelling De Warrenhove, De Warren 8, 9203 HT Drachten.
Tongersdei 16 april	Soarchynstelling Frittemahof, Frittemaleane 5, 8604 AA Snits.
Moandei 20 april	Sikehûs MCL, Henri Dunantwei 2, 8934 AD Ljouwert.
Tiisdei 21 april Kollum.	Soarchynstelling Meckama State, Tsjerk Hiddesstrjitte 42, 9291 AM

HEA! op Omrop Fryslân

Fan 13 -17 april en 20 - 24 april ynterviews en âlde filmkes om 18.20 oere en dan om de twa oeren wer.

'Frysk yn 'e Soarch' is in projekt foar aktiviteitebegelieders fan soarchynstellings en ferpleechtehuzen.

Aktiviteitebegelieders organisearje ferskate aktiviteiten foar bewenners fan soarchsintra. Sawol ûntspannings- as terapeutyske aktiviteiten. Talige aktiviteiten (foarlêze, fertelle, libbensferhaal, lêsgroepke) foarmje in hieltyd wichtiger elemint. By reminisinsje spylje sawol taal, byld as muzyk fan eartiids in wichtige rol.

Boekgegevens:

Baukje Wytsma, Akky van der Veer, *Dat wie doe sa 'Sport'*

ISBN: 978 90 78559 22 1

47 siden

Ferkeappriis: € 15,00

www.afuk.nl

www.datwiedoesa.nl

www.praatmarfrysk.nl

Taeltuun

Vuuf wat minder bekende woorden uut
et Stellingwarfs (Haand)Woordeboek:

- begaffelen = 1. een werkje even snel uitvoeren
2. iemand toetakelen en bedriegen
3. ophappen
begielen = in *begielen en begaepen* (altijd alles) willen kopen wat men ziet
beginnensaende = kennelijke afwezigheid van een eind aan een bep. activiteit,
in *gien beginnensaende*
beginnewark = begin van een bevalling
begraopen = geld bij elkaar schrapen, zeer inhalig zijn

metorig of moterig...

- ienmetorig = eenmetorig
viermetorig = viermetorig

en dan vol overgaove

- wiendmetor = windmotor

Die laeste staot liekewel in et Haandwoordeboek as in de dikke - mit et
veurbeelzinnegien "Deur opmaelen kan mit de wiendmetor et hujlaand wel onder waeter
zet wodden", mar moet neffens oons toch warkelik gewoon 'wiendmoter' wezen, krek as
butenboordmoter en dieselmoter.

Van dat...

Et 'van dat' heur ie eins niet zo vaeke meer.

Et Stellingwarfs veraandert ok mit de dag en schoeft langeman op naor et Nederlaans.
Awwe dan toch beslist Stellingwarfs praoten willen dan daenken we vaeke in 't
Nederlaans en zetten dat vliegensvlogge omme naor Stellingwarfse woorden die oons
bekend veurkommen. Van dat, daj' et 'van dat' niet vaeke tegenkommen, alleman het et
altied mar over 'daoromme'.

"Et was weer om te hujen en hi'j mos thuus helpen, van dat dat hi'j die middag niet naor
schoele gaon is."

'Van daor' wodt nog wel meer bruukt. Lichtkaans omreden dat ok in et Nederlaans aorig
vaeker bruukt wodt as et 'van dat'.

Vaer'nd op de Linde

Zo maor op een zomerse zundagmiddag in augustus en toen...
Toen êm wi'j 't nog ies dunnegies over 'edeun!

Saem' bin wi'j over de Linde 'eveur'n
Gewoon in ons bootien op en neer
Wi'j vun' 't beide toch zo prachtig
En doon 't vaaste nog een keer

Maor 't worde al gaauw donker
En wi'j bin al kussend naor 'uus 'egeun
En daor nao een paer glassies wien
'Êm wi'j 't nog ies dunnegies over 'edeun

Giele

De MikMakMan

's-Woonsdags komp mien mikmakman,
En alle puin'open op'estaepeld op mien zolder
gooit ie op een karre
En nemp zo mien ballast op zien skolder

I'j dot nooit meuilijk mien mikmakman
Mien sorus verdwient zó makkelijk in 't niet
Mien geweten gaot ook mit
Maor zo raek ik mooi mien rommel kwiet

Now is ie toch 'estopt mien mikmakman
I'j was 't zat te wroot'n in aanderman's ellende
Maor now bin'k d'r achter
'k Bin zulf verantwoordelijk veur mien bende

Kniggien

Leven
slim ziek
dat is schrikken
opperaasie krek op tied
opknappen

Speultuun
roekeloze kiender
speulen wilde spullegies
oolden kieken naegelbietend toe
vekaansie

Roely

Voegelties die te vroeg zingen

De dag was nog jong
't was hiel op 'e tied
doe 't voegeltien zong
zo helder en blied

't klonk lieflik en teer
zo vroeg in de morgen
de aovend was nog veer
de dag zonder zorgen

ik zag him wel gluren
de poes van de buren
op jacht naor die zingende wekker

't daglocht was teer
de aovend nog veer
poes slikkebekte, dat was lekker.

Roely

Het maakt niet uit wie je bent
Ben je wie je wil zijn?
Het maakt niet uit wat je doet
Zo lang het voor jou maar voelt als goed

Normaal; volgens de regel, gewoon
Maar wie bedenkt die regel
En moet die blindelings worden gevolgd?

Normen en waarden
Verschillen per cultuur
Verschillen per persoon

Goed of fout
Het is maar hoe je er tegen aankijkt
En maakt het dan uit of je ervan afwijkt?
We zouden met liefde naar alles en niets moeten kijken
Alles met liefde aanpakken en begrijpen
Liefde is een actieve kracht

Bidden om inzicht...
Met inzicht zie je alles mooier en helder
Alles wordt duidelijk

Liefde en inzicht; dat is waar het om draait
Iets wat volgens jou niet klopt
Dat is wat jij ziet, niet wat ook zo is
Het is jou oog die iets lelijk vindt
Zijn het dan niet jouw ogen die eens nader onderzocht moeten worden?

Het gras is groen, wij zien het als groen
Concentreer je iets meer op de lichtstralen die je ogen binnenkomen
Je ziet veel meer tinten groen
Verschilletjes in structuur
Prachtig en volmaakt zoals het is
Verzorg het gras met liefde

Het aardse leven is kort
Te kort om te blijven stilstaan bij ogenschijnlijke fouten
Fouten die gezien worden met jouw ogen

Vraatzucht vernietigt
Wat we niet hebben, willen we
Matig, en wees tevreden
Tevreden met alles en iedereen
Met jezelf; van binnen en van buiten
Bid voor inzicht

Yvon

As ik een vogel was

As ik een vogel was,
Dan spreidde ik mien vleugels
En vleug ik 't aomdood veurbi'j
Gedraeg'n deur een west'nwiend
Saem mit de zwaeluw'n
Naor mien allerbeste vriend.

As ik een vogel was
Dan spreidde ik mien vleugels
En vleug ik naor dee golden starre
Verdreet en leed ontvlocht
Zwevend noar mien vriend
Daor boôm in de stille locht

As ik een vogel was
Dan spreidde ik mien vleugels
En vleug ik naor dee 'emelstraote
Straolend over 't gaanze 'eelal
In volle vlocht naor vrede
Begeleidt deur 'oorngeschal

As ik een vogel was
Dan spreidde ik mien vleugels
En vleug ik zo maor weg
As de tied zich 'ad 'an'edient
Jao dan vleug ik zo maor weg
naor mien 'allerbeste vriend

Kniggien

Elsloo

Kiek, sprak een woarzegster uut Elsloo
Ik bin vaeg, ie 'em geliek, dat is zo
Moar een ding is mi'j al bekend
Ie kiek'n neet op een cent
't Kost joe gewoon vieftig euro

Giele van de Kaampe

Rilke (15)

René Maria Rilke is op 4 december 1875 as een zeuvenmaondskind in Praag geboren en op 29 december 1926 wegraekt in et sannetorium van Val-Mont sur Territet, an et meer van Genève vlakbi'j Montreux in Zwitserlaand.
Hi'j was iene van de belangriekste lyrische dichters in de Duutse tael.

Buddha

Als ob er horchte. Stille: eine Ferne...
Wir halten ein und hören sie nicht mehr.
Und er ist Stern. Und andre große Sterne,
die wir nicht sehen, stehen um ihn her.

O er ist Alles. Wirklich, warten wir,
daß er uns sähe? Sollte er bedürfen?
Und wenn wir hier uns vor ihm niederwürfen,
er bliebe tief und träge wie ein Tier.

Denn das, was uns zu seinen Füßen reißt,
das kreist in ihm seit Millionen Jahren.
Er, der vergißt was wir erfahren
und der erfährt was uns verweist.

Boeddha

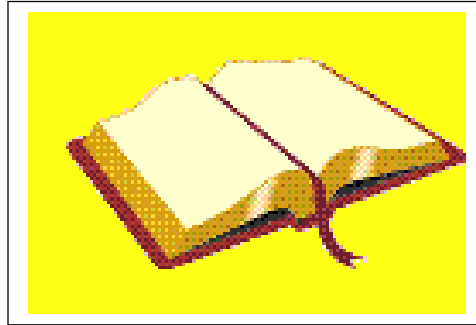
Krek as hi'j luusterde. Stille: een veerte...
Wi'j holen in en heuren niks meer.
En hi'j is ster. En aandere grote steerns,
die wi'j niet zien, staon om heur henne.

Oe hi'j is Alles. Warkelik, waachten wi'j hier
zodat hi'j oons zien zol? Daor gef't hi'j niet omme.
En awwe deur de kni'jen gongen veur zien heiligdom,
hi'j bleef zo diepe en langzem as een dier.

Want dat wat oons an zien voeten gooit,
gaot in him omme sund miljoenen jaoren.
Hi'j, die verget wat wi'j ondervienen
en die krek dat erveren, wat oons anvietert.

De Stellingwarver Biebel

Op Urk bin ze ok drok doende mit et ver-Taelen van de Biebel. Een posien leden kree'we een stok uut et boek Ruth toestuurd om es te vergelieken mit die van oons. Hieronder daor een stokkien van, om d'r ok es naor te kieken.

Zuuk de verschillen...

Ruth 1:1-5 van Urk

- 1 Toenterteed dat de rechters et volk leiden, brak er ongersnood eut in et laand. Een man trok daaromme mit z'n vrouwe in z'n twie zuuns weg eut Bethlehem in Juda om een teedlank in de vlakte van Moab te goon woenen.
- 2 De naam van de man was Elimelech, die van z'n vrouwe Noomi, in z'n twie zuuns ietten Machlon in Kiljon; et wazzen Efratieten eut Bethlehem in Juda. Toe ze in Moab wazzen anekeumen blieven ze daor as vreemden woenen.
- 3 Nao een teedjen kwam Elimelch, de man van Noomi, te sturreven in ze blief achter mit 'r twie zuuns.
- 4 Ze trouwden allebeie mit een Moabitische vrouwe. De naam van de iene was Orpa, die van d'angere Ruth. Naodat ze daor zo'n tien jaor ewoend adden,
- 5 kwammen ok Machlon in Kiljon te sturreven, in de vrouwe blief alliendes achter, zonger 'r twie zuuns in zonger d'r man.

en Ruth 1:1-5 van Stellingwarf

- 1 In de tied dat de rechters et volk leidden, brak d'r een hongersnood uut in et laand. Een man trok daaromme mit zien vrouw en zien twie zeunen weg uut Betlehem in Juda, om een schoft in de vlakte van Moab wonen te gaon.
- 2 De naeme van de man was Elimelech, die van zien vrouw Noömi, en zien beide zeunen hietten Machlon en Kiljon; et weren Efratieten uut Betlehem in Juda. Doe ze in Moab ankommen weren, bleven ze daor as vremden wonen.
- 3 Nao een posien raekte Elimelech, de man van Noömi, uut de tied en zi'j bleef aachter mit heur beide zeunen.
- 4 Ze trouwden allebeide mit een Moabitische vrouw. De naeme van de iene was Orpa, die van de aandere was Ruth. Doe ze daor een jaor of tiene woond hadden,
- 5 raekten Machlon en Kiljon ok uut de tied, en bleef de vrouw alliend aachter, zonder heur beide zeunen en zonder heur man.

Now, bi'j'm weer hielemaole bi'jpraot mit wawwe daegs tussen et gewone wark deur, daon hebben en an 't doen binnen. Tot de aandere maond mar weer.

f&p

Veur je beste kammeraod meuj' best een peer bolties stiekem in de tasse stoppen

Wi'j' reageren op disse stelling of wi'j aanders wat An de liende hangen...? Dat kan in 't Nederlaans, et Fries of – bi'j veurkeur – in 't Stellingwarfs. Veur de aorigheid mag et vanzels ok nog wel es wat een aander taeltien wezen. Et gebruik van niet-Stellingwarfse bi'jdregen wodt trouwens wel een betien in de haand holen. Opsturen naor: info@stellingwerfs-eigen.nl

Et archief van dit maondblad kuj' vienen op www.stellingwerfs-eigen.nl

Aj' dit blattien niet meer in je aemelbusse hebben willen of weej' nog iene die 't misschien ok (graeg) lezen wil, doe dan mar even een berichien naor info@stellingwerfs-eigen.nl

Et is de bedoeling dat iederiene die wat te schrieven het (een appatte tekening of foto mag ok), dat opsturen kan (in Word-fermaot) en dat et dan zonder vorm van redaktie altied en zonder korrektie(*) plaetst wodt. Altied, wil in dit geval zeggen, ja altied, behalven as et bi'jglikeks vluken, schellen, raozen, tieren of dat soorte van rarighied is zoas dat in de daegelikse ommegang mit mekeer ok niet gebruikelik is. Mar et moet - an de aandere kaante - wel wat lieden kunnen... Een betien reklame, bi'jglikeks je eigenmaekte sjem anpriezen of je bedrief gewoon es in de kiekerd zetten, kan ok mar et moet vanzels niet alliend een adverteensieblad wodden.

() Aj' liever hebben dat de roegste schrieffouten d'r even uuthaeld wodden dan moej' dat even angeven.*

Et is de bedoeling dat alleman kaant-en-klaore stokken of stokkies opstuurt. Et ienigste wat de redaktie d'r an dot is et in- en annenneer plakken, wat deengies in rebrieken bi'jenneer zetten, et iedere maond as aemel rondsturen en et as archief op internet beweren en daor ok beschikber maeken om een nommer naor je toe haelen te kunnen (downloaden) as een dokement in DOC- en PDF-fermaot. De voertael is Stellingwarfs (vanzels) mar Fries, een stokkien Nederlaans of een aander - veur oons - leesber taeltien mag ok wel een keer. As et mar wel raekvlakken het mit wat d'r op tael- of kultuurgebied leeft in Stellingwarf.

PAS OP: Iederiene stuurt veur 100% eigen verantwoordelikhied wark in..! Dat gelt liekewel inhooldelik as veural ok mit et oge op auteursrechten...! De redaktie/uutgever nemt hier gienertied verantwoording veur mar schoeft die deur naor de instuurder. De grootte van een dokement - behalven mit foto's en plaeties - het binnen roeme greenzen, gien beparking.

An de liende
mittenneer en veurenneer

* Aende *